

1.6.41.

Toaletta.

522265 via Veneto 100
Lizurò 200

Ptice solitaria.

Ti hčer baw. marita
se vesela se seli
v kapucinastki se uti
za hip udaljena.

na kocih in na glavic
in mešurina ^{leži}
vseh stvari in

KAPUCINSKI TOTI IN TOTI STARI PISKER

habt ihr - ²⁰ ~~unser~~ ^{prezervieren} ~~stige~~

habiani
La olalejo ne
Tas usha
otervoni
ni stikajo

religio?
ne na ve!
shap' sedijo
glav...

20.5

20.5.41

KAPUCINSKI TOTI IN TOTI STARI PISKER

**FAKSIMILIRANA IZDAJA
OB ŠTIRIDESETLETNICI VSTAJE
IN IZIDA ILEGALNIH LISTOV
CELJSKIH POLITIČNIH ZAPORNIKOV**

8793

0 3104/1981

Muzej revolucije Celje izdaja ob štiridesetletnici vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti faksimilirano izdajo Kapucinskega totega in Totege Starega piskra, humorističnih listov, ki sta maja in junija 1941 na skrivaj izhajala v Celju med političnimi interniranci — bodočimi izgnanci v Srbijo in na Hrvaško.

Izdaja ima dva imena. Kolikor vemo, so primerki, ki jih hranimo v naši instituciji, med redkimi ohranjenimi, morda sploh edini ohranjeni izvodi obeh ilegalnih listov. Zato se nam je zdelo nujno, da jih z objavo rešimo za prihodnost, še zlasti, ker je pokojni tov. Stane Terčak, ki se je z obema listoma doslej edini ukvarjal, objavil le izbor besedil, celota pa je bila širši javnosti neznana. Menili smo tudi, da moramo bogato ustno pričevalnost, ki jo je Terčak zbral in objavil, še enkrat preveriti pri važnejših pričah in jo kritično soočiti z drugimi viri, pač zato, da dopolnimo in popravimo pred leti zapisano podobo o obeh listih.

Pri delu so nam v prvi vrsti priskočili na pomoč dr. Ervin Mejak, Juro Toplak, prof. in dipl. pravnik Miloš Rybář ter soavtor prof. Vlado Novak. Brez njihove pomoči bi bili tukaj objavljeni rezultati znatno revnejši. Z različnimi podatki so pomagali tudi: skupščina občine Laško, župnijski uradi v Celju, Dobrni in Šempetru v Savinjski dolini, pa številni posamezniki, med katerimi naj navedemo Draga Rebernika, prof. Janka Orožna, Zoro Osetovo, Kristjano Mejavškovo in Viktorja Berka.

Celje, maja 1981

Urednik

KAPUCINSKI TOTI IN TOTI STARI PISKER: NEKAJ PROBLEMOV

O izseljevanju slovenskega življa iz Spodnje Štajerske med nemško okupacijo je bilo že veliko napisanega (Ferenc), Stane Terčak pa je v obeh delih, kjer je obravnaval ilegalna lista celjskih političnih zapornikov iz 1941, natančneje orisal razmere v zaporih v kapucinskem samostanu in Starem piskru. Za razumevanje okoliščin, v katerih sta izhajala Kapucinski toti in Toti Stari pisker, zadostuje če povemo, da so začeli Nemci v drugi polovici aprila 1941, v skladu z navodilom državnega vodje SS Heinricha Himmlerja, zapirati zavedne Slovence, predvsem izobražence in tiste ljudi, ki so se na Štajerskem naselili po 1914 (zlasti primorski emigranti). Aretiranci iz celjskega področja so skozi manjše zapore v posameznih središčih regije dospeli v Celje, kjer so jih zaprli v mestno kasarno in kasneje v kapucinski samostan in Stari pisker. V Starem piskru so bile razmere za zaprte znatno težje kot v kapucinskem samostanu. Tukaj je maja in junija 1941 izhajal Kapucinski toti, v piskru pa prve dni junija 1941 Toti Stari pisker (naprej: KT in TSP).

Zanju se je uveljavil termin »ilegalna« lista, kar pa moramo pravilno razumeti. Sama po sebi se namreč vsiljuje primerjava s skrivnim tiskom OF, KP in partizanskih enot, kjer je bila ilegalnost neločljivo povezana s potrebo po konspirativnosti, pač zato da se sodelavci ne bi kompromitirali pri okupatorju in da s svojim pisanjem ne bi škodovali tistim ljudem, nad katerimi bi se okupator lahko znesel. Sodelavci tovrstnega tiska so se zato večinoma oglašali anonimno, s partizanskimi skrivnimi imeni in le izjemoma — pa še to kasneje z osvobodjenega ozemlja — s pravim imenom.

KT in TSP so zaporniki dejansko izdajali skrivaj, vendar pa lista sploh nista bila konspirativna: urednik zadnje številke KT se je vanjo podpisal s polnim imenom, v obeh listih so navedene številke celic, kjer sta delovali uredništvi, večina pesmi je sicer nepodpisanih, a imajo vsaj nekatere oznake po katerih zelo enostavno prepoznamo avtorja. Ohranjen je celo arhiv redakcije KT za številke 1—4, kjer je mogoče po pisavi identificirati avtorje, junaki besedil nastopajo s pravimi imeni itd.

Dokumentarna vrednost obeh listov je brez dvoma precejšnja, še posebej ker drugih virov za kapucinski samostan in Stari pisker iz tega obdobja pravzaprav ni. Dajeta nam dober vpogled v način življenja jetnikov, pa tudi nekatere konkretne zgodovinske podatke: številčno stanje zapornikov, datum uvedbe prisilne telovadbe, še posebej pa so zanimivi podatki, po katerih lahko slutimo, da je bila politična diferenciranost vsaj med zaprtimi v kapucinskem samostanu precejšnja, saj je uredništvo posamezne tekste zaradi njihove nesprejemljivosti celo cenzuriralo (gl. objavo in rkp. pesmi Kapucinski četniki, v št. 4 KT).

KAPUCINSKI TOTI

Problem geneze KT lahko po Terčaku zastavimo približno takole: Priče so izjavile, da je bil glavni organizator, urednik in razmnoževalec lista Franjo Vilhar iz Laškega. Stvaren dokaz za to vidimo v dejstvu, da je prav on ohranil arhiv za prve štiri številke. O pobudi za začetek izdajanja lista imamo dve verziji. Duhovnik Alojz Pavlič je izjavil, da je njegov stanovski tovariš »Jakob Sem ... predlagal, da bi izdajali humoristični list« (CSP, 45). Večina prič, ki jih je Terčak zaslišal, pa je potrdila, da so dali pobudo Laščani, in sicer ljudje iz kroga dr. Franca Roša in Franja Vilharja. Prve štiri številke je uredil Vilhar s pomočjo svojih someščanov. V prvi številki — večinoma jo je napisal dr. Jože Gračner, ki je bil blizu laškemu krogu — Sem in drugi duhovniki sploh niso sodelovali.

Po tematiki moremo večino tekstov KT razdeliti v dve skupini. V »laških« besedilih so prebivalci Laškega glavni junaki, avtorji besedil, ali pa se da dokazati, da so jih napisali njihovemu krogu bližnji ljudje (praktično vsa št. 1; št. 2 — Pod kapucinskim zvonom, Na kapucinskih stopnicah, Gramatika, Samaritanka, Bolniki, rkp. verzija Zakaj ni pošte, 2 zbadljivki iz serije Na grobovih; št. 3 — Situacija pri kapucinih, Hehehe — hehehe . . . , Cirkus Herlah; št. 4 — Romanca).

»Duhovniška« besedila — tista, ki se norčujejo iz zaprtega klera, za nekatere od njih pa moremo dokazati, da so jih napisali duhovniki — se pojavijo šele v drugi številki (Nune — kapucinke sončecu, del cikla Na grobovih), nadaljujejo v 3. (Ksaverček in njegov kanarček) in znatno močneje v 4. številki (Polamani birič, Kapucinski četniki, Samostanska odbojka, In kdo to?). Peto številko so izdali in napisali duhovniki sami, zlasti Bohanec in Sem, ki jo je tudi uredil.

TOTI STARI PISKER

Pri TSP naletimo na nekaj trših problemov, ki zadevajo okoliščine njegovega nastanka in časovno obdobje v katerem je izhajal. Stane Terčak je o tem zbral dragocena, vendar med seboj pogosto nasprotujoča si pričevanja. Potrebno jih je bilo konfrontirati med seboj, s pisanimi viri, preverjenimi in včasih celo na dnevniške zapiske oprtimi spomini, ter seveda z danes znanima številkami lista. Pobuda za izdajanje TSP je v pisker prišla iz kapucinskega samostana, o tem pa sta bili zabeleženi dve različici. Peter Hrastelj iz Laškega je zatrjeval, da so bili po likvidaciji kulturbundovca Kovača iz Vojnika v kapucinskem samostanu odbrani trije talci — med njimi Hrastelj sam —, ki so jih Nemci odpeljali v Stari pisker. Čeprav so se že po treh dneh vrnili v kloster, naj bi vendarle v Starem piskru pustili izvod KT (gl. CSP, 61). Ivana Kovača-Žanija je v noči z velikega četrтка na veliki petek (torej od 10. na 11. april 1941), tik pred nemškim prodorom v Celje, pri Vojniku ustrelila patrolja jugoslovanske vojske, saj je bil vojake napadel z nožem in jih poprej tudi izzival. Nemci prve dni po zasedbi niso utegnili preiskovati dogodka, 24. aprila pa so za uboj osumili dve skupini iz Vojnika in okolice in obe zaprli (Jože Lepše, Kronika Vojnika, AMRC, f. 40, str. 2; Milan Kožuh, prav tam, f. 4, str. 8). Trojice talcev iz kapucinskega samostana pa Nemci niso mogli prepeljati v pisker meseca aprila in tudi v prvem tednu maja ne, saj je prva številka KT izšla šele 8. maja. Hrastelj bi bil v pisker lahko odnesel le prvo ali drugo številko (izšla 12. 5.), ker iz tretje številke (izšla 22. 5., Cirkus Herlah) izvemo, da je bil Hrastelj pred njenim izidom odpeljan v Rajhenburg. Četudi bi sprejemali Hrasteljevo trditev, lahko vendarle rečemo, da dejanje, ki ga je opisal, ni imelo bistvenega vpliva na začetek izhajanja TSP.

Urednika TSP namreč potrjujeta drugo verzijo, da sta bila »v juniju . . . premeščena iz kapucinskega samostana k nam Franjo Urleb in Anton Flere. S seboj sta prinesla tudi izvod Kapucinskega totoga« (ustna izjava Jura Toplaka v CSP, 61). Seveda nas spomin najhitreje pušča na cedilu pri datumih. To nikakor ni moglo biti v juniju, kajti prvo številko so, kakor bomo videli, izdali že za binkošti, ki so 1941. padle na 1. junij. Iz kronike župnije Dobrna (po dopisu ŽU Dobrna z dne 4. 4. 1981) povzemamo, da je bilo 21. 4. 1941 aretiranih 28 prebivalcev Dobrne in okolice ter prepeljanih v celjski kapucinski samostan, 28. maja pa so bili župnik Franjo Urleb, kaplan Drago Lesjak, posestnik Jože Rošar in trgovec Anton Flere premeščeni v Stari pisker. V tem zaporu so, to vemo prav iz TSP (št. 1, Razdelitev v skupine), 28. maja razdelili jetnike v skupine po njihovi stanovski pripadnosti. Med jetnike celice št. 33 (glej seznam v opombah!), kamor so prišli sami izobraženci, je bil uvrščen tudi župnik Urleb, ki je imel pri sebi nerazrezano polo z dvema primerkoma KT (Juro Toplak jo je ohranil in 26. 3. 1981 izročil AMRC). Tako so se s KT seznanili Urlebovi sojetniki, se navdušili za tovrstno delo in sestavili uredništvo.

Uredniški odbor je nastal med 28. majem in 1. junijem 1941 in sicer izključno iz jetnikov, ki so bili zaprti v celici št. 33. V dnevih do binkošti je morala nastati tudi rokopisna predloga za prvo številko. Omenja jo Juro Toplak (CSP, 61), zapisal in ohranil pa jo je Drago Rozman. Ohranjena tipkana prva številka je izšla za binkošti 1. 6. 1941, ko so šli nemški pazniki Starega piskra na izlet v Logarsko dolino, slovenski uslužbenci zaporov, ki so tedaj še bili v piskru — v tej zvezi se omenjajo upravnik Zavec ter paznika Boštner in Hauptman — pa so dovolili Mejaku in Toplaku vzeti pisalni stroj, papir in indigo. V celici št. 33 (Terčak, CSP 61: št. 32) so razmnožili prvo številko TSP.

Za nadaljnje razglabljanje o TSP so pomembna štiri vprašanja: do kdaj je list izhajal, koliko številki so izdali, koliko od teh je bilo razmnoženih s pisalnim strojem in v kakšni nakladi.

Terčak je v svojih delih (Vodič, str. 4, Večer 16. 6. 1972, str. 5, CSP, str. 62) napačno označil 13. julij 1941 za konec izhajanja TSP, ne da bi imel v obstoječem gradivu dokaze za takšno trditev. Navedeni datum je sestavni del navedka, ki naj bi mu ga ustno podal Toplak. Zato je mogoče reči, da gre pri Terčakovi trditvi pravzaprav za tiskovno pomoto, ki pa se je trdovratno obdržala in so ji žal sledili tudi drugi (npr. Bajec, n. d., str. 187). Toplak je lahko izjavil le, da je list prenehal izhajati 13. junija 1941 (AMRC, Toplakovi spomini, str. 7). Tega dne je bila namreč večja skupina jetnikov — med njimi tudi Juro Toplak — iz Starega piskra odpeljana v mariborsko meljsko vojašnico.

Drugo verzijo o nenadnem koncu TSP je zapisal glavni urednik lista dr. Ervin Mejak, namreč da je »z mojim odhodom v Rajhenburg list prenehal izhajati« (Mejak, str. 666). Pri tem je skoraj v isti sapi nadaljeval, da je bil v Rajhenburg prestavljen konec maja 1941 (ib., str. 667), kar seveda moramo imeti za pomoto. Pri preverjanju datumov sva z dr. Mejakom ugotovila, da je bil iz piskra prepeljan v Rajhenburg tedaj kot sojetnik Drago Predan in da sta bila tudi tam skupaj zaprta (u. v. 27. 3. 1981; prim. Mejak, str. 667). Iz Predanove prijavnice za članstvo v Zvezi borcev — izpolnjena je bila v prvih letih po vojni — in njegovih spominov (AMRC, f. 7, m. 5; f. 40, m. 13) je razvidno, da so ga v Rajhenburg odvedli 5. junija 1941. Tedaj so Nemci odpeljali tudi dr. Ervina Mejaka, pač v okviru priprav na začetek prvega vala deportacij, ki se je začel 7. junija. TSP bi tako moral do 13. junija izhajati brez Mejaka, Predana in še koga, v zaostrenih razmerah, ko so Nemci mrzlično opravljali zadnje priprave na začetek deportacij. Mejak tudi izrecno trdi (CSP, 62), da so zadnjo številko izdali »preden so nas odpeljali v taborišče Rajhenburg«, in sicer le v petih izvodih. S precejšnjo gotovostjo lahko zato zapišemo, da je TSP izhajal v nepolnem tednu dni med 1. in 5. junijem 1941.

Dr. Mejak je izpričal, da so izdali vsega štiri številke, Toplak pozna tri, o treh številkah pa lahko posredno sklepamo tudi iz izjave Draga Rebernika. Vsekakor velika prizadevnost jetnikov — v petih dneh naj bi izšle kar štiri, prav gotovo pa tri številke! Danes poznamo prvo in drugo.

Druga številka je ohranjena samo v rokopisu, ki je bil najbrž predloga za razmnožitev s pisalnim strojem, čeprav ne vemo zatrdno, če je bila sploh lahko razmnožena. Da je to druga številka, sklepamo posredno, po rešitvi rebusa iz prve številke. Iz vsebine je moč dokazati le, da je bila številka napisana pred 6. junijem 1941 (Naznanilo, str. 1); pri tem moramo reči, da argument, na katerega se je oprl Terčak pri trditvi, da »je najverjetneje, da je druga številka izšla 7. junija ali kak dan pozneje« (CSP 64), govori prav o nasprotnem, namreč da je številka izšla pred 7. 6. (oz., kakor smo zgoraj zapisali, pred 6. 6.). Najbrž si ni moč drugače razlagati šaljivega poziva: »Kdor od sotrpinov si želi domov, se naj zglozi najkasneje v soboto 7. junija t. l. v uredništvu« (št. 2, str. 2). Številka je torej izšla po 1. 6. in pred 5. 6. 1941. Če vemo, da sta za njo izšli do 5. junija morda kar dve, gotovo pa še ena številka, bi rekli, da je morala iziti blizu začetka navedene časovne omejitve.

Na pisalni stroj so morda razmnožili le prvo številko, saj so le tedaj mogli do pisalnega stroja (u. v. Juro Toplak 26. 3. 1981; prim. njegove spomine), dr. Mejak pa je izjavil, da so na tak način izdelali eno ali dve številki (u. v. 27. 3. 1981). Postavlja se nam tudi vprašanje o višini naklade posameznih številk. Mejak pravi (str. 666), da je dobila vsaka celica svoj izvod TSP in da so list pošiljali v treh primerkih tudi na ženski oddelek. V piskru so bili štirje moški in en ženski oddelek, vsak s po štirimi skupnimi celicami in devetimi samicami (CSP, 35). Tako bi morali izdajati čez 60 izvodov vsake številke, za kar pa niso imeli tehničnih možnosti, še zlasti ne pri rokopisni(h) številki(-ah). Uresničljivo bi bilo to le pri prvi številki, ki je bila razmnožena na pisalni stroj, seveda če je bilo na voljo dovolj papirja. Verjetneje je bila naklada prirejena za tisti moški oddelek, v katerega je spadala celica št. 33, kjer je delovalo uredništvo, nekaj izvodov pa so pošiljali na druge oddelke. Tako bi prišli do naklade nekaj nad 13 izvodov. Vemo, da je KT v tehnično znatno ugodnejših pogojih izhajal v 15–20 primerkih, zato bo to najbrž realna številka.

Janez Šumrada

* * *

oz. tipkanih ali opalografiranih glasil, ki so ju v prvih tednih nemške okupacije leta 1941 v začasnih in stalnih nemških zaporih v Celju izdajali tam zaprti slovenski izobraženci ter si na ta način s svojevrstno vedrostjo lajšali tegobe v dneh pred izgnanstvom. To so morda edini ohranjeni primerki obeh glasil: KAPUCINSKI TOTI in TOTI STARI PISKER, kajti izdajatelji so ju morali skrivati pred nemško vojaško in policijsko oblastjo. Po teh originalnih primerkih narejene fotografske kopije hranita tudi Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani ter Knjižnica Edvarda Kardelja v Celju. Kopija v KEK Celje kompletna, v kopiji, ki jo hrani NUK, pa manjkajo: 5. številka lista Kapucinski toti ter obe v Celju ohranjeni številki lista Toti Stari pisker.

Po opisu Staneta Terčaka v članku (podlistku) Kapucinski toti in Toti Stari pisker (Večer XXVIII/1972) in po fotografskih kopijah navaja osnovne podatke Jože Bajc v svojem bibliografskem pregledu Slovenski časniki in časopisi 1937—1945 pod zaoorednima številka 422 (n. d., str. 180) in 450 (n. d., str. 187). V spremnih besedah k faksimilirani izdaji pa je treba dati tudi nekoliko podrobnejši bibliografski opis obeh originalnih primerkov.

Kapucinski toti

Izšlo je 5 števil. Številke od 1 do 4 je uredil Franjo Vilhar. To vemo predvsem po pričevanju tedanjih zapornikov. Na koncu prve številke je samo mimogrede v tekstu zaključnega epigramčka omenjen kot redaktor Herlah. Iz tega edinega navedka ni mogoče sklepati, da je bil on urednik. Morda je pomagal pri tehničnem urejanju, to je pri pisanju in razmnoževanju. Bolj zanesljivo oporo daje pričevanje tedanjih zapornikov, ki trdijo, da so pobudo za izdajanje lista dali zaporniki iz Laškega ter da je bil glavni organizator, ki je konspirativno zbiral sodelavce in prispevke, torej tudi dejanski urednik, Franjo Vilhar. Pričevalci pravijo celo, da je list sam tiskal na opalografu.

Na koncu 2. in 3. številke je samo splošna navedba: Uprava in redakcija II. nadstrop., soba 6. Tisk tiskarne »Kapucin« v Celju. V 3. številki je dodano: Odgovorni solidarno vsi arestanti brez ugovora. V 4. številki je zapisano na koncu: Redakcija in uprava Totege sta se preselili v sobo šte. OSEM. Pomemben je tudi naslednji dodani podatek: Radi izrednega obsega današnje izdaje stane posamezni izvod Rm 0,25 = Din 5,—

5. številko je uredil Jakob Sem. To je razvidno iz kolofona: Uredništvo in administracija sta se preselila v pravi kloster. Tiskarna je ostala stara, glavno uredništvo je pa prevzel Jaka Sem, pribežnik, ki pred stražo odgovarja.

Prve tri številke, od katerih je št. 1 datirana 8. maja, št. 2 12. maja, št. 3 pa 22. maja 1941, obsegajo samo po 2 strani na 1 listu v formatu 340×205 mm. — 4. številka pa je izšla za binkošti 1941 na 4 straneh, to je na 1 pisarniški poli z 2 listoma v enakem formatu. Enak obseg in format ima tudi 5. številka, ki je izšla šele 20. junija 1941.

List so razmnoževali na opalografu, ki je bil prej last kapucinskega dijaškega konvikta in na katerem so pred vojno gojenci kapucinskega konvikta razmnoževali svoj dijaški list Konviktar. Po zatirjevanju tedanjih zapornikov sta list razmnoževala kar urednika: št. 1—4 Franjo Vilhar, št. 5 pa Jakob Sem ob pomoči Franca Bohanca.

Originalni primerki števil 1—4 imajo v hrbtu prilepljen karton, ker so bili vloženi v album formata 250×200 mm in so sorazmerno dobro ohranjeni. Primerki 5. številke je slabše ohranjen (zlasti 1. stran je zamazana, nekoliko zmečkana in natrgana, ker je bila preganjena). Primerki te številke je bil priložen albumu pozneje, zato v hrbtu nima prilepljenega kartona.

Iz navedbe na koncu 4. številke je razvidno, da so list razmnoževali v tolikšnem številu primerkov, da so ga celo prodajali. Vse kaže, da zaprtim slovenskim izobražencem ni bilo žal žrtvovati tistih nekaj novcev, samo da so se ob branju te »hišne humoristične literature« lahko nekoliko sprostili in pozabili na jetniške tegobe. Podatek o številu razmnoženih primerkov ni naveden na nobeni številki. To je seveda razumljivo. Najbrž tudi ni bil pri vsaki številki enak. Po pričevanju sodelavcev je bila naklada od 15 do 20 primerkov. Za 5. številko trdi prof. Lojze Pavlič, da so jo razmnožili v 100 primerkih, vendar se zdi ta številka za tedanje razmere prevelika (verjetno gre za memoarsko euforijo).

Album, v katerem je Franjo Vilhar ohranil številke 1—4, rokopise prispevkov in originalne risbe, je vezan v rjavo platno, v hrbtu ima 4 luknjice za pritrditev listov. (Podatki o formatu so navedeni zgoraj). Na zunanji strani platnic je nalepljena slika kapucinskega samostana (pogled z vrtnih strani), izrezana iz razglednice (enake, kakršna je nerazrezana ohranjena na drugem listu). V mapi

je na prvem listu fotografija prvih (= naslovnih) strani številke od 1—4 (montaža), ki so bile prvotno v albumu.

Na drugem listu je nalepljena cela razglednica s sliko kapucinskega samostana (pogled z vrtni strani). Na dnu sprednje strani (avert) je dodan napis: Kapucinski samostan v Celju — koncentracijsko taborišče 1941. Na zadnji strani (reverz) pa je nad tiskanim napisom Kapucinski samostan v Celju s črnilom pripisano: 18.—19. april — 25. junij 1941. Spodaj pa so na prazni razglednici lastnoročni podpisi 22 zapornikov, poznejših izgnancev.

Za tem listom so bile prvotno v albumu vložene številke 1—4 s prilepljenim kartonom v hrbtu (gl. zgoraj). Nato pa je v albumu še 23 listov rumenega kartona, na katerih je nalepljenih 36 lističev z originalnimi (verjetno avtorskimi) rokopisi prispevkov za list. To je torej arhiv redakcije. V to kategorijo sodi tudi naslednjih 10 listov zelenega kartona z nalepljenimi originalnimi risbami. 7 risb je narisal Albert Sirk, o čemer priča njegov podpis v spodnjem desnem vogalu, 8. pa je na istem mestu signirana z začetnicama: FU.

Ohranjeni so originalni rokopisi naslednjih pesmi:

Na listu 3 in 4: Uvodna (2 karirana lističa iz žepne beležnice, 190×120 mm). Na lističu na 1. 4 je datum 8. 5. 41. in podpis Dr. Gr.

Na listu 5: Peterčkove poslednje sanje (1 kariran listič iz žepne beležnice, 145×100 mm; datiran 8. 5. 41. in podpisan Dr. Gr.), Nagrobni napisi 1—5 (enak listič).

Na listu 6: Iz celice št. 6: Nune kapucinke = Nune-kapucinke sončecu (1 bel listič 125×205 mm; na levi spodaj datum: Kl. dne 8/5. 41. Ob tekstu risba, ki je služila za predlogo ilustracije objavljene pesmi v št. 2 (str. 1). Na reverzu risba kapucinskega samostana).

Na listu 7: Tam pod šmiklavškim hribom ... = Pod kapucinskim zvonom (3 karirani lističi iz žepne beležnice, 2 cela v formatu 115×80 mm in polovica tretjega v formatu 60×80 mm).

Na listu 8: Na kapucinskih stopnicah 19./4. 41 ob 21^h, Bolniki, Samaritanka, Zakaj ne dobimo pošte = Zakaj ni pošte (1 kariran listič iz žepne beležnice, 155×105 mm, na desni numeracija: 4, 5, 6, 7), Zaprt je eden zavolj cina = Delikti (1 bel listič, 95×80 mm), Nekaj gramatike. Stopnjevanje = Gramatika (1 bel listič, 65×110 mm, num.: 8).

Na listu 9: Was kann es in Cilli ..., Das Leben ist schön ..., Die Paters sind freundlich ... = prve tri kitice iz pesmi Schwärmerei — ostali dve kitici sta zapisani na reverzu — obj. v št. 2 (kariran listič iz žepne beležnice, 140×100 mm, v zgornjem desnem kotu prečrtana numeracija: 8 in zapisana nova: 3), Iz ženskega kotička = Iz nunskih celic, obj. v št. 2 (enak listič iz žepne beležnice).

Na listu 10: Na grobovih (I): Tukaj leže ... (1 bel listič, 170×210 mm, s 4 vrsticami teksta in risbo groba Petra Hrastelja).

Na listu 11: Na grobovih (II): Tukaj sladko Lojze ..., (III): Tukaj leži ..., (IV): Prežalostno naznanjamo ... (1 bel listič, 165×90 mm).

Na listu 12: Situacija pri kapucinih (8 kitic na obeh straneh belega lističa, 170×100 mm; naslova pesmi v orig. rkp. še ni).

Na listu 13: Hehehe = He-he-he — He-he-he ... (1 bel listič, 90×105 mm, rokopis), Ksaverček in njegov kanarček (1 bel listič, 95×90 mm, tipkopis), Dva Šlofkamerada (1 bel listič, 50×80 mm, tipkopis). Vse tri pesmi so obj. v št. 3. pesmi so obj. v št. 3.

Na listu 14: Cirkus Herlah (1., 3. in 4. kitica na belem lističu, 125×90 mm, 2. in 5. kitica na belem lističu, 80×90 mm, 6. in 7. kitica na belem lističu, 105×115 mm. Rkp. še nima naslova).

Na listu 15: V kloštru bivam zdaj ... = V kloštru (1 bel listič, 90×105 mm; na reverzu besedilo Gadu in gadovki v svarilo ... /Uganke/), Naš doktor (1 črtan listič, 140×150 mm, v spodnjem desnem vogalu podpis: Mali M.).

Na listu 16: Uganke 1—3 (1 kariran listič iz žepne beležnice, 145×105 mm). Spodaj je iz nemškega časnika izrezana risba Liebe, ki je služila za predlogo risbi, obj. v št. 3.

Na listu 17: Romanca (3 karirani lističi iz žepne beležnice, dva cela v formatu 115×80 mm, tretji odtrgan v formatu 75×80 mm).

Na listu 18: Polamani birič 28. 5. 1941 (170×105 mm); Kapucinski četniki, na razgrnjenem dvojnem formatu istega lističa (170×210 mm), Speisesaal (1 bel listič, 165×105 mm; v zgornjem desnem vogalu datum: 1. 6. 41.).

Na listu 20: Ptice selivke (1 kariran list, 105×105 mm; datum 30. 5. 41.), Toaleta (1 kariran list, 125×105 mm, datum: 1. 6. 41.).

Na listu 21: Dve nagrobnici = Nagrobnici (1 bel listič, 175×125 mm).

Na listu 22: Slišala sem ptičko pet... = Enkrat-ljubavna, Samostanska odbojka (1 bel list, 170×105 mm; na reverzu rkp. Kdo? Kje? S kom? Kaj dela? ter dve uganki z naslovom Kdo je to?, od tega ena neobj.), Le nekaj kapljic baldriana... (1 bel listič, 40×105 mm).

Na listu 23: Kdo je to? = In kdo to? (1 bel listič, 80×105 mm; v zgornjem desnem vogalu datum: 1. 6. 41.).

Slede risbe.

Na listu 24: Portret moža z očali, obj. v št. 3 na str. 1, med pesmima Hehehe... in Dva »šlofkamerada«. Najbrž predstavlja Jožeta Pirtoška, upokojenca iz Laškega. (1 list, 75×45 mm; v desnem spodnjem kotu podpis: FU. Ta risba torej ni Sirkova).

Vse naslednje risbe imajo v spodnjem desnem kotu avtorjev podpis: Sirk.

Na listu 25 in 26: Ilustraciji k pesmi Romanca, obj. v št. 4 na str. 1 in 2 (2 lista v formatu 150×115 mm).

Na listu 27 in 28: Portreta dveh mož z očali (obj. ob pesmi Speisesaal v št. 4 na str. 3; dandanes bo najbrž težko ugotoviti, katera dva od petih mož, ki so v pesmi takole označeni: »... dva advokata, ki sta pisarn zaprla vrata, tožilec in pa dva sodnika, ...« je Sirk portretiral; 2 lista, 100×55 mm, 100×60 mm).

Na listu 29: Ilustracija k pesmi Enkrat ljubavna, obj. v št. 4 na str. 3 (1 list, 165×125 mm).

Na listu 30 in 31: Lojze Pavlič (ilustraciji k epigramu In kdo to?, obj. v št. 4 na str. 4; 2 lista, 165×120 mm, 100×65 mm).

Toti Stari pisker

Konec maja 1941 so zaporniki, ki so jih začasno premestili iz kapucinskega samostana v sodne zapore v Starem piskru, prinesli s seboj tudi dvojni primerki 2. številke Kapucinskega totega. To je vzpodbudilo tudi zapornike v Starem piskru, da so sestavili nekak skrivni uredniški odbor. List so pripravljali in urejali: gornjegrajski odvetnik dr. Ervin Mejak, braslovški učitelj Juro Toplak in še neki novinar, čigar imena se druga dva urednika in drugi sodelavci ne spominjajo več. Pomagali pa so jima še: visokošolec Drago Rozman iz Smartnega ob Paki in učitelja Drago Rebernik iz Vojnika ter Drago Predan iz Mozirja. Po pričevanju še živih urednikov so morda izšle kar 4 številke. Ohranili sta se samo prvi dve, in sicer v zapuščini Draga Rozmana, ki ju je sam napisal s svinčnikom. Iz njegove zapuščine je tudi na pisalni stroj razmnoženi primerki prve številke.

1. številka z naslovom Toti stari pisker. Glasilo pol./itičnih/ internirancev v celjski jetnišnici. Letnik I, številka 1. V lepi pomladi 1941, je ohranjena v dveh primerkih. Prvega je napisal s svinčnikom Drago Rozman na bel papir v formatu 302×210 mm. Obsega samo 1 list = 2 strani. Drugi primerki z enakim besedilom in enakim obsegom (2 strani) pa je natipkan na bel papir enakega formata. Na obeh primerkih je v zgornjem levem kotu poleg naslova narisano jetniško stranišče v celici (»kibla«); seveda je risba na tipkanem primerku boljša.

2. številka je ohranjena samo v rokopisu Draga Rozmana (s svinčnikom) na belem papirju enakega formata. Na vrhu lista je prazen prostor. Naslova in datuma ni, vendar je iz besedila mogoče sklepati, da je to 2. številka. Možno pa je seveda, da predstavlja ohranjeni primerki le pisano predlogo za tipkano ali lepo na čisto prepisano izdajo, ki se ni ohranila ali pa celo sploh ni mogla iziti. Na drugi strani je teksta komaj za četrtino (7 vrstic), na praznih treh četrtinah strani pa so sekundarne »intendantske« beležke o vinu, sendvičih krožnikih in kozarcih. Te beležke, ki nimajo zveze z vsebino lista, bi bile lahko na list napisane že poprej, list pa v pomanjkanju papirja šele potem uporabljen za koncept ali prvi zapis 2. številke.

Urednika se spominjata, da so bile nekatere številke napisane samo z roko. Tudi obseg je bil seveda skromnejši kot pri Kapucinskem totem (samo 1 list) in zunanja podoba prav tako. Ilustracij (risb) je zelo malo (v 1. številki samo zgoraj omenjena »kibla« ter stopnice in vešala v rebusu; v 2. številki pa sploh nobene). Karikatur, ki da sta jih risala neki novinar iz Maribora in Drago Rebernik, vsaj v ohranjenih primerkih prvih dveh številki ni.

Ohranjeni primerki so bili dvakrat preganjeni (na velikost četrtine strani oz. lista); na pregibih je papir obrabljen in natrgan. To so sledovi skrivanja po žepih. Vse skupaj pa opozarja, da so bile razmere za izdajanje lista v Starem piskru mnogo težje (strožji jetniški režim) kot v kapucinskem samostanu.

Komplet vseh štirih števil — toliko naj bi jih izdali po zatrjevanju dr. Mejaka — je Mejak uspel pretihotapiti iz celjskega Starega piskra do rajhenburškega samostana, in ga izročil svoji ženi, ki ga je skrila doma na podstrešju. Ko pa so pozneje zaprli tudi njo, so skriti primerki zaporniškega oz. interniranskega lista propadli. Tudi nikomur drugemu od zapornikov se ni posrečilo pretihotapiti kak primerek v varno skrivališče, kjer bi se lahko ohranil do osvoboditve oz. do današnjih dni.

* * *

Teksti, objavljeni v obeh skrivnih listih internirancev iz leta 1941, niso bili napisani z literarnoumetniškimi ambicijami, saj med avtorji pesmi, anekdot in šal, objavljenih v obeh listih, ni bilo rutiniranih literatov. Le sonet Mete Rainerjeve, učiteljice iz Braslovč, objavljen pod naslovom Stari pisker na uvodnem mestu v 2. številki Totega Starega piskra, je napisan v pravilni obliki in v gladko tekočih verzih, tako da se prijetno loči od ravni drugih podobnih tekstov, ki so le bolj ali manj spretno verzificiranje, dostikrat tudi nespretno in ne vselej dovolj duhovito. Slednje velja tudi za prozne tekste v obeh listih (proze je v Totem Starem piskru več kot v Kapucinskem Totem, kjer pesmi močno prevladujejo). V razmerah, v katerih so bili ti teksti napisani (na skrivaj in na hitro), niso mogle nastati ne globoko pretresljive ne oblikovno izbrušene literarne umetnine. Vse to pisanje je želelo s sproščenim humorjem predvsem lajšati stisko ter na ta način dvigati moralo internirancev. Najbolje je to izrazila prav Meta Rainerjeva v zadnjih kiticah omenjenega soneta:

Ne mislite, da to je tragedija!
Humor ohranili so še ta stari,
Mladina tudi svoje šale zbija,

Zaenkrat ni nič hudega na stvari.
Med vsemi strankami je harmonija.
Marš ven iz »piskra«, kdor nam igro kvari!

Sicer pa zgovorno priča o tem že sama izbira imen za oba skrivna, ilegalna lista, naslonjena na tradicijo popularnega Totega lista, ki ga je od 1938 do 1941 (tako rekoč do zadnjih dni stare Jugoslavije) izdajal v Mariboru Božo Podkrajšek (gl. podatke Jožeta Bajca, n. d., pod zaporedno številko 327).

Zanimivo je, da je podobna ustaljena priljubljenost (popularnost) beograjskega humorističnega lista Ošišani jež (izhajal je od 1935 in se po osvoboditvi 1945 nadaljeval kot Jež) vzpodbudila srbske internirance v nemškem koncentracijskem taborišču Osnabrück, da so spomladi 1944 izdali 6 števil list Logorski jež, od katerih je ohranjenih prvih pet, zadnja (šesta) pa je izgubljena (gl. fototipski ponatis, ki ga je izdala Narodna biblioteka Srbije leta 1979).

Dejstva, da so si interniranci v prvih dneh okupacije poiskali sprostitveni ventil za kompenzacijo ponižanja, ki so ga doživljali, in za olajšanje gorja, ki jih je zadelo, ni mogoče ocenjevati kot površnost in lahkomišljenost, kakor da niso pomislili na to, kar jih je še čakalo, ampak prej kot radoživost, ki je iskala vrzeli za izigravanje okupatorskih oblasti. V prvih tednih je bilo to lažje, zlasti v kapucinskem samostanu je bil režim, kot je videti, kljub vsemu še nekoliko ohlapen, v zaporih Starega piskra pa precej ostrejši. V poznejših letih se je ta slovenska trdovratna radoživost družbeno poglobila in pod idejnim vodstvom Komunistične partije dozorela do premišljenega upornišтва celo v taboriščih, še bolj pa seveda na okupiranem slovenskem ozemlju z organiziranjem Osvobodilne fronte in s partizanskim bojevanjem. Zato smemo videti v obeh listih, ki so ju na skrivaj pisali in razširjali slovenski jetniki v celjskih zaporih leta 1941 (v kapucinskem samostanu in v tako imenovanem Starem piskru), preden so jih odpeljali v izgnanstvo v Srbijo in na Hrvaško, več kot le dokument z opisom nekaterih dogodkov v prvih tednih nemške okupacije v Celju. Tudi v teh orumenelih in natrganih papirjih so radožive kali upornišтва, ki se je pozneje v koncentracijskih taboriščih in v partizanih manifestiralo v številnih pisanih, ciklostiranih in tiskanih glasilih odborov OF, narodno-osvobodilnih odborov, partizanskih enot itn.

Vlado Novak

KAPUCINSKI TOTI

(številke 1 – 4)

Kapucinski TOTI

Leto I.

Pri oo. kapucinih v Celju 8. maja 1941.

Št. 1

Uvodna.

V kapucinski pred vstopilo
mного mož je paduje čase

Bile niso nune pedike,
ki jebrale po pi kletke
v lesnih sobah kapucinov.....

Se razvilo je počitje Je pavladalo mptje
nim in patrov, ob večerjeh in kosilih,
mam in fratrov. Ki en pater je delil il
Le na sprehovalih
po vetrovih
blazen je vladal mir,
če prišel ni eksercir,
ki ga je vodil Hrastelj Peter
ida patrom je uhajal peter

La pabavo tam na planu
Herlechi Toč je pkebel,
~~.....~~
- oster gobec je nnel....

La pkrbi:
in za popláh,
črne misli
in za pkráh

Nejče Lavetjina roró
se pokoril po ta čas....

Kričnik s kišo in mello
stirkal vesno maholi,
pod se bliskal je lepó,
smazén bil pa ni nikoli.

Pater Ros, prij. doktor prava,
mimo tam na plamni sprava,
semintja le kasneji,
sta Opetar iz panj' splasi,
ki ponedeljen pokonci plane:
"Na pomoč mi priidi Stane!"
Vetraj grize me močno,
bolha je golovo to.
Bolha Stanet' pač premal' je,
mimo sprava pristo dalje.

Take, slične se čednosti,
žalosti in pa padošči
bo naš, Kapucinski toli'
vam objavjal dneвно sproki.
Če bozmajkalo prostora
za objave, al' popirja,
bo redarčija sigurno,
da je vest ne boče pekla,
zapravila agencijo:
"Ena baba to je pešla"
za razširjanje vesti,
ki pesnice s njih nič mi.

Di Gr...

Peterčkove poslednje sanje.

Razvil se Peterček je že v moža,
mu mizarstvo res je pravi nã.
Po tezi on odvaga patra dva,
še sam bi bal se ga hudič.

Je tudi njega doletela
morda kruta neke pri noči:
Sebela prst pe mu zaplela
okol' prstu - že Peterček visi.

Adijo svet, adijo ideali,
v smotnem strahu Peterček se vzdihne,
iz spranja skoč' pokonci možek moli:
"Le panje bile po" - in kihne. -

Di Gr.....

Nagrobni napis.

Tukaj počiva Klemenčev hiha,
ki se zdaj iz svoje "zaduje" pihla.

Cez Johannov grob je brava poganja,
lebo mu parpaka, je pravna lobanja

Tu sprava Rožančev Francef;
neokrnjen spevoj odnesel je kranecf.

Umrl je naš dobri Bine,
zdaj gleda skoz peklenške line.

Tukaj počiva pesnik naš Jože,
zaprt ima klun in zdaj
mu je lože.

Redaktor Herlak Studira...
namore vsjet', ~~stapaj~~ se treba
mu pumat' sekret,
ker vada mu pize. ^{domov} Črni jutri
za družbo Kapucinske, gotov' mu bo zvit

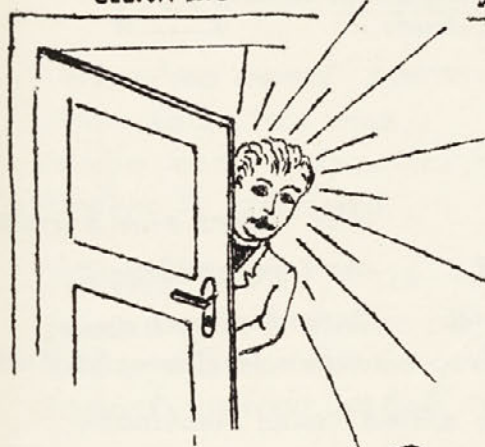
Kapucinski TOTI

Leto I.

Pri oo. Kapucinih v Celju, 12. maja 1941.

Št. 2

CELICA 2.6

Nune - kapucinke sončecu:

„Sijaj, sijaj sončece,
oj sonce skravžlano!“

Pater Ciril: „Kako bori sjalo sonce,
sem čisto zmešano:

Če sijem samo starim, Če sijem pa ta mladim,
se mladim prav ne xdi, pa stare to jezi!“

Pod kapucinskim zuonom

Tam pod šmiklavškim hribom
en klošter stoji,
v njem se tuma lačna
na tuj račun gosti.

Iz raznih po jih krajst
prignali v klošter sem,
Slovence tu je, Nemec,
med njima tudi »Pom«.

„Zakaj si tukaj?“ vpraša
čj Mann čim in mrk.
»Ne vem!“ glasi odgovor
odločen se mu v brk.

To ni odgovor pravi,
zdaj pride eksersix:
»Kasch, Kasch« na dvorišče
gre vsi v diji dir.

Momik, duhovnik pravi
in z njimi vsi poprech
tu čučajo pokorno,
spuste se v rabi teh.

Ko pride ura polnoce,
za vse najlepši čas,
dekleta, slaxši, žene
prihajajo v pas.

Leojak drvi po stengah,
za njim Jagaj, Ciril,
Kovačič, mali Pavlič,
gre na pomoč v sil!

Popoldne zopet trening
za stare je kosti,
Cijan Krošnjar po mesku,
da lačne pogosti.

Ko ura je deveta
zavлада v kloštru mir,
iz bližnega gordiča
oglašča se škovor.

Komu le smatno pesem
zdaj poje nočni tič?
Kedo drvi v pogubo,
kdo v prazni, strašni nič?!

Iz kvišča srca, bratje,
v prostost zleti naš zbor.
Sret vrne se veselje
in pride z njim kumor.

Dotlej, očetje dobri,
na čelu Kapucin:
zahvala vre iz srca
od naših vseh skupin!

Na kapucinskih stopnicah

19. IV. 1941 ob 21^h

Po hrbtu Uhlir' Roša gladi
in solze mu teko po bradi:
"Z Bogom doktor!" mu veli;
češ, zdaj v večnost se seli...

— o —

Gramatika

Najprej Roša smodobili,
njemu Rošer je sledil;
Zdaj pa čakamo zvedavi
kdo, am raschesten' bibil.

— ooo —

Delikti

Žaprt je eden zavolj čina,
je škornje ukradel drug čez
s seboj privedel svojga sina
da z. bifiksanjem ne imel bi muje

— o —

Samaritanka

Elsbacherjeva gospa Ana
bila nam je dobra mama,
Da pa tud' doma potrošta
Odšla nam v petek je iz kloštra

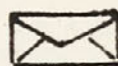
Bolniki

Kačič naš na nogošepa
ker boli ga leva peta;
Rrtoška ima sklerotoza
če za kosil' ni polna doza.
Prejkupoval je pri zadruzi,
danš pa žre tako kot drugi.

•••••

Zakaj ni pošte...

Trara, trara, die Post ist da.
Je Stegensšek vrsil ta posel;
a danes tudi on je z nami,
leži na kapucinski slami

Schwärmerei

Was kann es in Cilli
noch Schöneres geben
als bei den Kapuzinern
im Kloster zu leben.

Das Leben ist schön,
der Garten ist groß,
besonders erheiternd
ist der Himmelstoß.

Die Paters sind freundlich
sind immer bereit,
besonders noch dann,
wenn der Himmelstoß weit.

Gemüse gibt's genug,
aber nicht für die Haft;
da lebt man ja nur
vom Kümmelsaft.

Doch einmal wird beschlossen,
dann geh'n wir nach Haus'
und schmeissen dies ganze Leid
aus dem Herzen hinaus.

— 10 —

Iz nunških celic.

Je v naši sobi mala diva,
prijazna ljuba naša Silva.
Po postlji skače in se pači
ko Fila jo uslužno slači.

Na „poteh“ nastavi če le hočeš,
da učasih sam se skoraj jočeš
ko roka te skeli in peče,
a Silva sama nič ne reče.

Smeji se ona in krohoče
solz Silva pač priznati noče
če tud' vse kisa se in plaka,
naš „Knirp“ se kreemži kakor praka

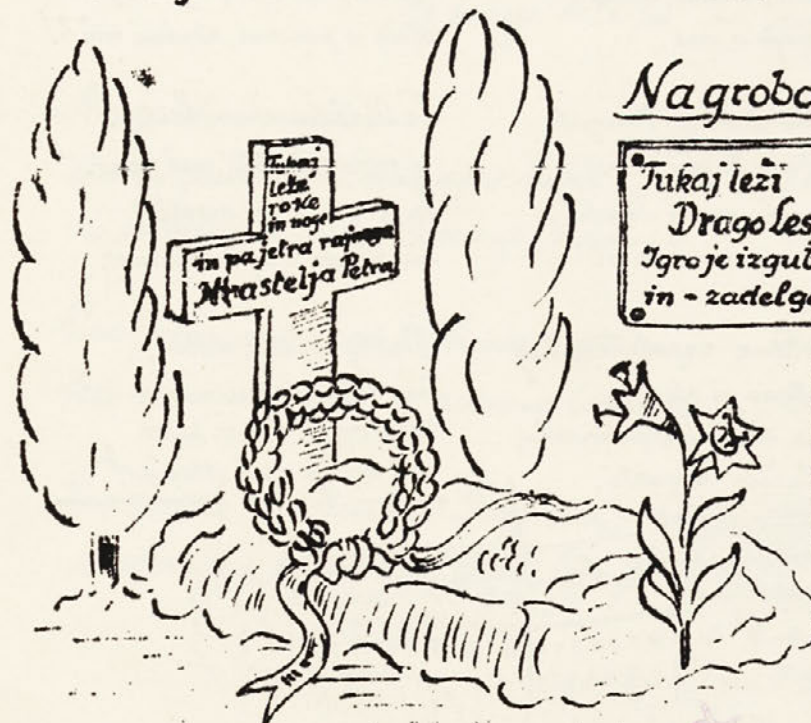
Na grobovih.

Tukaj leži
Drago Lesjak.
Igro je izgubil,
in - zadelgaje „žlak“.

Tukaj stado Lojze
Braluša počiva,
ker je videl „škisa“
nebeški raj uživa.

Prežalostno naznanjamo
novico vame-to:
da Korbano Francisek
od nas je uzel slovo.
Med nebeske se kivilce
je kšaverček podal
ker zvedel je novico,
da opat je postal.

Uprava in redakcija I. nadstrop. soba 6.
Tisk Tiskarne „Kapucin“ v Celju

Kapucinski TOTI

- v Celju -

Leto I. in-uprmo-zadnje!

22. maja 1941
še vedno pri oo. Kapucinih

Št. 3

Situacija pri kapucinih:

Oberst po arest' špancira,
noge dolge res ima,
ovčja koža njega diči,
ki lepo se mu poda.

Slimšek kolne: „Buk, Madona!“
kadar v torbi šunke mi,
če pa, malar' šunko grize,
takrat mošnja ga boli.

Tam na slami Herlahi dremlje,
Deželak mu sosed je,
takoj za njim si Roš pošilja,
pomaga mu pri tem Jerše.

Se Peter je pri njem utaboril,
češ, to njegov je „Lebensraum“,
„Ne boš ti tukaj sam šotoril!“
pregnal mu Vilhar la je „Traum“.

Tako pomešani so tukaj:
J.N.S. in J.R.Z. – J.R.Z. in J.N.S.,
bi prej pod njim' se slama vnela,
ne voha zdaj jih „Čaro“-pes.

Da se politika ne vname
poslanec Pavlič zdaj skrbi,
ki nosi juhe jim prežgane,
da vsakemu se milo stri.

„Avanti dentro in caverna!“
Žager-komandant kriči;
ko bataljon ga ne uboga,
povelje dvakrat ponovi.

Tako je vodil vojsko svojo
in izgubil vojno je na mah,
usoda se nad njim maščuje,
prišel major je v kloster, -plak.

He-he-he – He-he-he ...

Pirtoschegg z bolno nogo
odšel v bolnico je togo,
mično zdaj naj tam počiva
v svoj paradiž uživa.

Dva sta mu ušla nocoj,
he-he-he – he-he-he,
Pirtoschegg, kaj bos teboj?
He-he-he – he-he-he....

Nieder-bovsak' drug' gekralt,
he-he-he – he-he-he,
nazaj jih vjemi, Jože: Halt!
He-he-he – he-he-he....

Dva „šlofkamerada“

Je slauček teharski utihnil,
zato pa laški bolj žgoli,
prvi mirno sladko spava,
drugi pa naglas smrči.

Ksaverček in njegov Kanarček

Ksaverček, vsi prijatelji
želimo prav iz srca ti:
Naj vsaki dan Kanarčeku glav
ti dela kratek čas.

Domu odhajaš vsaki dan,
vesel pozdravljaš hrib in plan,
Kanarčka vzemi še s sabo,
da tudi nam popeval bo.

Cirkus „Herlach“

Cirkus „Herlach“ v šesti sobi
nova klouna je najel,
ker mu Katschitsch prav ne trobi,
kakor on bi rad imel.

Prejmel je Hrast'ja Petra,
ki se naveličal je
in z naglico najhujšga vetra
jo v Rajhenburg popihal je.

France Žager vulgo Caper
zdaj na novo je izbran;
z njim je Herlach zadovoljen,
manjka mu le še en član.

Tud' za tega ni v zadregi
direktor našga cirkusa,
k svoji cirkuski pripravi
priklenil je še Mikuscha.

Spredstavo zdaj že na vse zgodaj
pričenja ta naš cirkus sobni
in dan za dnem nam zgoraj - spodaj
preganja čas - sicer lurobni.

Žjutraj Kačič' zgodaj vstane,
dolga čas prav mu je hudo,
Herlaha obiskat' pride,
olupek vrže mu v oko.

Herlah jezeli kvišku plane
in pograbi gozzerje:
„Poberi stran se, laški vscane
sicer s Teboj bo še gorje!“

V kloštru

V kloštru bivam zdaj,
v družbi tej - posili,
srce pa ven mi sili,
le ven v krasni maj...

Le to mi nič ni mar,
da spimo tu na slami,
smo „kači“ vsi udani,
za čast le, ne za d'nar.

No pa pride dan prostosti
se ločimo od „kače“
in klosterske jedače
veseli do norosti.

— o —

Naš doktor

Dvajsetosem še nas je v kapeli,
doktor cvet je družbi celi.
Vse zabava, pesmi zлага,
iz komarja ustvari vraga.

V spanju prav krepko smrči,
da pod njim kar pod ječi,
v sanjah se lepo smehlja,
da trebušček mu skaklja.

Če pa kaj ga ujezi
vzame metlo in kriči:
„Presneti klošter pojdi v r.,
jaz tebe davno sem že sit!“

Uganke

Če pometaš - se kadi;
če posedaš - se zrak bistri...

Starejši mož, al' kakor fant
izgleda še naš - zabušant.

Tesen prostor
z lino
služi za Kan-
tino.

V oblakih z glavo
je oštr,
pod njim tekočin
je izvir.

Gadu in gadovki
v suarilo
še končno ta primesek,
ker lahko bi se zgodilo,
da b' sledil tak privesek!

Kapucinski TOTI

Leto I.

Binkošti 1941 pri o. Kapucinih Celjskih

Št. 4

Romanca

Pismo piše Franjo Vilhar,
pismo piše in si stine briše ...
Podpredsed. ik Roš musekundira,
sekundira in tako študira:

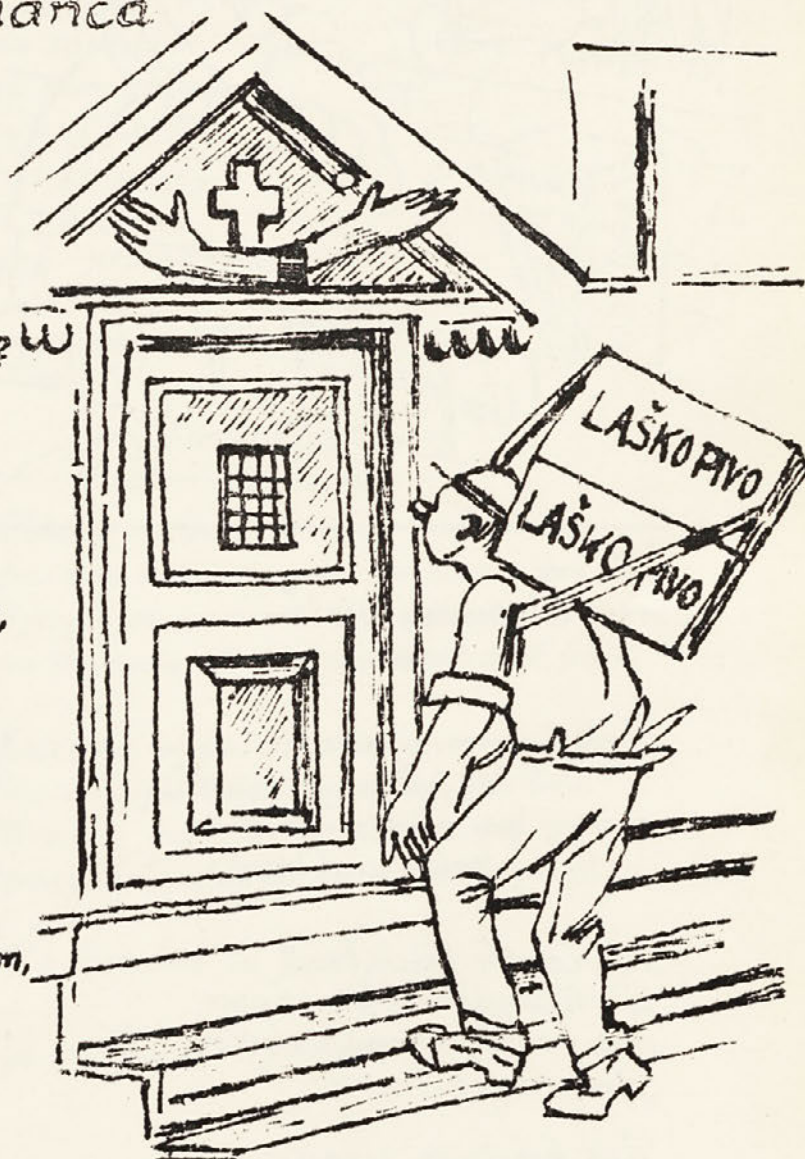
Ali se nič več ne vari pivo laško?
Ali več ne teče voda tam termalna?
Al' usahnil vir je Zlatoroga?
So li popili ga Bavarci žejni?

Tako Roš misli, Vilhar pismo piše
tja v Laško, Laško pivovarsko:
,Pivovare češki, pošlji nama pivo,
pivo zlato incumeno
in zaboj še Zlatoroga,
da si žejo ugasiva, ki suši
nam grla zaprašena - - - -

Pila ga ne bova sama, dala
bova ga usem solrpečim,
ki zdihujejo v kloštru kapucinskem,
ker sebična midva nisva."

Sel ponese pismo brž v Laško,
kjer ure iz sodov voda grenka.
Točijo jo v steklenice zlatoglave,
zlatoglave in v srebro ovite.

Desetere jih zlože v zaboj
in odpeljejo jih v Celje nemško.
Stotrinajst stopnic se dviga v klošter,
stotrinajstkrat moč zastoče,
pokajo kosti mu v ramah,
ko hladilni ol prinaša.

Žnoj si s čela vročega ulira,
ko pri pordi zvon potegne.
Straža se prikaže črna!
,Kaj prinašaš, momak poldni?'
ga pobara skozi lino.
,Žejo čutita gospoda naša
in gasiti moramo jo s pivom deputatnim

Vilharja brz kličejo in Roša.

„Kdo naročil pivo je hlajeno,
Kdo v Laško pisal pismo je pregrešno?“

Odgovarja Roš mu tak' pretkano:

„Pisal jaz sem, vendar nisem mislil resno,
pa ljudje so zunaj tam postali drugi,
šale več ne umejo nobene

in poslali nama so pijačo,
ki se piti sme le v svobodi...

„Das geht nicht“ zakliče straža.
„Nazaj se pivo pošlje rumeno
in hlajeno.

Skroz' oknogleda Vilhar v mesto,
v mesto belo in zeleno,
ko ropoče s pivom voz prek' mosta,
gleda in si solze briše,
vzdihne: nikad više, nikad više...

Tudi Oset si utrne solzo,
trebuh se mu ziba smeha
pritajen'ga,
Z njim se soba vsa krohoče.

Polamani birič

28. 5. 1941

Nekoč je misijonaril,
se bal ga je hudič,
a zdaj po kloštru hodi
polamani birič.

Je včasih kazal pot
tja k angelcem v nebesa,
zdaj sam po zemlji vlačí
polamani birič.

Res kruta je usoda...
Kdo pač to najbi bil?
Vsi dobro ga poznate:
To Demšar je Ciril.

Kapucinski četniki

So trije se ravbarji skupaj vzeli,
Tominešek, Demšar Ciril in Savelli
so začeli napadati mirne ljudi,
da človek še v kloštru varen večni.

Povsod po hodnikih na žrtve prežijo
vsi patri in bratři pred njimi bežijo,
ne reščitirajo svetnega klera –
„Vsakega lopm!“ je njihova vera.

„Da v petih minutah se javiš pri koči!“
Tako se njihovo povelje glasi...
Če noče storiti pa odmah te poči
ta alioni, kam pač prileti!

Kdo?	Kje?	S kom?	Kaj dela?
Orožen	v gimnaziji	s študenti	tarokira
Bratuša	v Laškem	s Pavličem	čike pobira
Prelog	pod Jožefom	s Šmidem	špacira
H Mann pa vse te lepo — aratira.			

Speisesaal

Nas' kloster 'ma tud' speisesaal.
V njem vladal red in „šeisegal“...
Naselè tam novi se ljudjè,
ki nered v račun jim pač ne grè...

Dežurni komaj skoči v hlače
že urno on vrti krtace.
Sekundirata mu dva z metlò,
– že vse je čisto in lepò...

Polkovnik naš je starešina,
ker je sovražnik punc in vina.
Že sit res vseh po svetu dirk,
zdaj našel mir pri nas je Sirk.

Nekoliko le še skicira,
le nas, ne druge – karikira...
Sta tukaj dva tud' advokata,
ki sta pisarn' zaprla vrata,
tožilec in pa dva sodnika
sledila sta brez vsacega vika.
Ž besedo eno: Vse kar šteje,
v sobi tej se skupaj greje,
jè in pije, kadì, prepeva,
čakajoč vsak dan – prihod' nga dneva.
Njih značka je le črka „A“.
O, kje si še ti – „omega“?

Riçe selivke

Ti tički brez peruti
še vedno se sele...
V kapucinarski se uti
za hip uiaabore.

Na kocih in na slami
izmenoma leže,
vsak šum jih že predrami
„habtaht“ usi stojè.

Se dalje še selijo?,
Pač nihče še ne ve.
Nervozni skup' sedijo
in stèkajo glavè...

Toaleta

Obleko navadno nosi naš dečko
frizuro s špangami in pa na prečko.
Njegov se zameri naenkrat mu quant-
ne dopade se sebi več tale naš fant.

Zatorej on pošlje domov sporočilo,
da v boljši obleki mu lepše bi bilo.
Minulo pa tega še uri ni dvè –
prejel že obleko za – bal je parè.

Če končno ta fant je še
ženskega spola,
je zaključiti treba, da
drži se ga smola...

Nagrobnici

Obrst se povrne,
vse spet oživi,
sobo vso obrne
kje bi čiki bli.
Drobne ptičice pojo
spet v domačem kraj',
da tobaka več ne bo
v žepe k nam nazaj.

Blagor mu, ki se spočije,
trdno spanje v klostru spi.
Upanje mu lepo sije:
da bo zdaj le brez skrbi.

|| Črna straža ga ne dramì,
Kaj doma je, to je „Wurst“,
da se le dobi še v „jami“
Kaj zdravila „gegen Durst“.

Slišala sem ptičko pet',
zapela je tako:
"Kdo bi neki šel po svet',
saj v kloštru je lepo."
To ni nobena pravljica,
temveč le bridka istina.

Dekle paslo je kežè,
začelo zvezde štet.
Rado bló bi zvedelo
Kaj novga je na svet'.
Ker v svetu novega nič ni,
jo le za dragega skrbi.

"Naj te dragi le skrbi"
ji pravi ptičica,
"On se v kloštru zdaj posti,
ker si jezila ga;
Je moral eksercirat',
zdaj pa polomljen ves leži."

Zdaj doktor **Ursič** ranj skrbi
mu vedno znova naroči:

"Le nekaj kapljic **laždrana**
in glavca tvoja bo zaspala,
pozabil bodeš vse gorje,
dokler v prostost te ne spusté."

Samostanska odbojka

Robert, **Tominšek**, Demšar, Škraban,
Bohanec, **Hanželič**, Kores, Cijan,
Bratuša **Lojze** in Vilko Savelli,
Gašper Alojzij in Gorš. Kornelij,
traven različno še drugo uboštvó,
pa vam kompletno je-volebal moštvo.

Kdo je to ?

S "s" se začne, s "k" pa neha,
medu se iz njega napravili da

In kdo to ?

(stis)

Žival ječedna pav
ter še parhu tič ...
Besedi . loži prav,
sprememi drugo vlič -
tako j spoznaš moža,
ki črni frak ima ...

Redakcija in uprava **"Tetegu"**
sta se preselili v sobo šte. OSEM
Radi izrednega obsega današnje izdaje
stane posamezni izvod Rm 0.25 = Din 5.

čere knjige vse vprek, karkoli mu pride pod roke :
Tolstoj, Kant, Avgustin sveti, Koran, Konfucij, Laotse,
Dostojevski in Marks in Bergson in Biblija, Buda,
vsi so postali na ma' plen duše njegove požrešne.
Zdel zdaj z veliko maturo zapustil savinjsko je Celje,
v Mariboru začne lemenatarsko voditi življenje,
Erntalar si nadene, krog vrata kolar si obesi,
misti pusti ženitvanjske, le Bogu in Cerkvi zdaj služi.
Dogme, moralko študira in puli hebrejske korene,
dokler ne sine mu dan, ko novo mašo zakruli (zatuli).
Zdaj kot kaplan onhlajuje pri Marku, na Vidmu pri Krškem,
slednjič profesorski stan si izvoli, kaplanstvo pustivši.
Mladež odgaja skrbno, skavtsko, brezvrinsko, bčelarsko,
romanja, cerkve, razstave razširja med ljudstvom slovenskim.
Murska Sobota ga ima, nato ga je Celje sprejelo,
dokler ga narod ne vzljubi, pokliče ga v javno areno.
Svobodno in brez nasilja, brez pušk in brez bajonetov
življen, postane čisto nič narodni ljudski poslanec.
(Naroden in pa neroden: zelo sta podobni besedi.)
Narod je večkrat neroden, neroda pa narodna ročnik,
vendar kujsih nesreč neroda ta ni nam prinesla.
Hodil po zemlji je naši in repo, fiziol razmetaval,
jabolka, moko, krompir in druge deželne pridelke,
da bi pridobil srce si in duša, glasove Slovencev,
dobro vedoč za pregovor: ljubezen da gre skor želodec.
Ljudstvo je pa pozabljivo, ko pridejo drugič volitve,
mesto mandatu, glasov, zaprtke je jajčne dobil.
Pustil poslanstvo je svoje, profesor pa ostal po imenu,
zopet zastavil je plug na dušnopastirski ledini,
ko ga zasadi Se-Sla-Po in vtakne v nesvobodno ječo.
V Celju domuje zdaj spet, za restantle zdaj zbirco pobira,
hodi okrog voglov in rznoven nam lijsa življenje.
Danes pa god svoj praznuje v znanju minule svinjine,
njega očuva naj Bog, a nam naj se ne zasine.
(Prosto po "Mlasti greda maloy c. skt.")

Nekoč...

Nekoč bilo je, ne bom povedal kdaj,
ko nekdo je nabiral glasov za svoj mandat.
Bil. toni za peti maj, že prej nekda
za Živkovičevga režima, takrat, takrat.

Bil majhne je postave, a moč čokat,
širokoplec in s kratkimi nogami,
postaven bil bi kakor kak soltat,
le puško moral bi imet na rami.

Prišel je v svoje kandidatsko mesto,
da tam imet bi govorali dva.

Prišlo veliko je ljudi na cesto,
pristaši - žal - pa niti enega.

Ker v zmeti videl ni naš kandidat,
da množica bogata ga poslušna,
jo mahne čez korupcijo, ki ji takrat
bila pristaš je res - že vsaka duša.

Ko biča, križa vse, ne vidi, da
se množica bogata je zganila.

In naenkrat povelje: „Ena - dva!“

Dobil v glavo je bombe - ~~jaja gnila~~.

~ Vročina in disciplina ~

Nastopil spet je čas vročine
in vsakdo rad kam v senco zjine,
a če ga sonce preveč peče
povrh še svojo suknjo sleče.

Tako je storil tudi Jaka...

Lé v srajci gorin dol koraka
po arestantorskem dvorišču,
vseh lrpčinov zbirali šču.

Naenkrat zvonce se oglasi
in višji, nižji kler počasi
v obednico gre na kosilo,
saj je opoldne že minilo.

Primaha kar brez suknje Jaka.

A kakšna ga usoda čaka?

Spakruli pater ga Anton:

„No, vi pa niste za salon!“

Takoj irginite po suknjo,
sicer vas damo v čisto luknjo,
ki vanjo sonce ne prisveti,
ne pozimi, ne poleti.“

Je Jaka naplo se pobral,
takoj je suknjo nase djal,
da bolj gololo se zakrije,
v klobut, hubertus se zavije.

Pojavi takšen se v dvorani,
kjer že so arestanti zbrani...

Brez smeha lice ni nobeno,
pravici pa j' radoščeno.

So klosterska pravila taka,
da spokori se vsaka spaka.

Postranska reč je tu vročina,
veljavna je le disciplina.

Epigram.

Prej Sencič je duše v Frankolovem pasel, sedaj pa je posel hvaležni, jši
z modrocev in korov preganja bolke, in z Radensko ^{našel:} lajša si ure briedke.

Naš Jaka

Ker hujskal v Haložah slovenske je ovčice
zgrabila Jaka trda roka je pravice.

Ga vrgla v tesno je temnico
občudovat moderno zdaj pravico.

Ko v ječi dva že dolga dneva čaka,
čez mejo na Hrvaško vrgli našega so Jaka,
da mirno in prijetno v svobodi zlati
bi živel tam med bratskimi Hrvati.

Ustaško bračo prosi kruha, moli vina
za žejnega slovenskega trpina.

A nema kruha, vina ne – levoda...

„Vuh' me piši suha ta svoboda!“

Nazaj čez Sotlo Jaka se privleče,
vse naokrog zabavlja in klepeče:
„Nema kruha, nema vina tam v svobodi,
delo le in žeja čaka me ob vodi.“

Bolja ječa v vinorodni domovini,
kot svoboda v suhi, lačni je tujini.“

Čez Celje v Ljubnem kmalu spet se znajde,
žandar mu reče: „Spet v ječo! Ajde!“

V celjski samostan sedaj so ga vtaknili,
da z njim bi patrom jetništvo še bolj grenili.
V samostanu v Kapucinski piše toli,
u žejo hudo si z vici in dovtipi moti.

Uganka

Beseda prva tlorišč	nekoč slovensko mož je vodil,	postava vel'kega moža,
da il prostora božje hiše.	ki to ime mu boš prisodil.	ki celo Celje ga pozna.
Beseda druga v zgodovino	Obe besedi zdaj zedini,	Podnevi on svobodo vziva,
že spada danes. – Domovino	naenkrat vstane ti v spomini	ponoči v varstvu straže sniva

Še en epigram

Kaplan je bil Lesjak nekda,	Ex offio je kvartač sedaj,
za dušno skrbel blagodat,	skrbi ga le, kje je pagat.

Uredništvo in administracija sta se preselila v pravi „kloster“.

Tis tarna je ostala stara, glavno uredništvo je pa prevzel Jaka Sem,

prilježnik, ki pred stražo odgovarja: – Priponda: Drevenšek me poglaj iz sobe
zato ne odgovarjam če bi bilokaj na roba.

KAPUCINSKI TOTI

(rokopisi)

Woodman,

2.

V kapucinski peč stopilo
 mnogo moč je raduje čase...
 Bile niso nune redke,
 ki izbrale so si kletke
 v tesnih sobah kapucinov...
 Se razvilo je sovije
 nune in paterov
 nam in fratorov.
 Je zavladało upitje
 ob večerjah in kosilih
 hi en pater je odelit jih...
 Le na sprehodih
 po vrtovih
 blaženec je vladal misl,
 če vmes ni prišel eksercis
 hi vrnit je je Hraslag Peter
 ozi je uhajal petrom veter.
 Za zabavo
 Tam na slani
 Herlak Jože je skrbel,
 ki urea nam
 pri solini
 - osler gobec je imel...
 Za skrb
 in za poplak
 črne misli
 in za strah

Neje žavej čina vas²
 se pohoril vesta čas.
 Tuzi vika kisto in metli,
 ovskal vedno naokoli,
 proa se bliskal je lep,
 smiren bit pa in vikioli.
 Pater Ros, prej doktor prava
 mirno tam na slepici spava
 sermuntja se zasuvši,
 da Oseta iz svoj splasi
 ki zmedeni ves pohoril plan,
 "da poruči mi prioci Stace
 nekaj grize me uvajajo -
 bolha jo potrova to."
 Bolha Stace! pre premarja
 mirno spava srsko otalje.
 Take stitve se čolunosti,
 zalosti in pa radosti,
 bo nat "Kupciški loti"
 vam objavlja dnevnosproti,
 če bo zmedajhalo postroja
 in objave al' papirja
 bo psochija si pridruži
 ota jo vest ne braco pekla
 zaprosila agencija
 "Ena baba to je rekla"
 za parnjajanje vesti
 ki pesnice v njih nič ni...
 — — — — — S. 5. 41.

Nagrobni napisi:

Tukaj počiva ¹ Klemenčar Liha
ki se zloaj iz svoje je-ti pika

Če ² Johanna grob se travo
pogaja,
leto mu paspala, se jasna
lobacija.

Tu spava ³ Rožanica Francija,
neobsejcu reboj očuvatel je
kruccaj.

Umrje, ⁴ naš ozobri Tyne
zloaj glasca shod' peklenške
line

Tukaj počiva ⁵ pennis naš jwa
zaprj ima klun in zloaj ma
lože.
(lajc)

Peterčkovje poslednje sanje.

Razvil se Peterček je to v mrova.
Mue misarstvo res je pravi mro.
Po temi on odhaga patra dva
to nam bi bal se ga huda.
Je hudi ujeza otolotela
ustola huda mroja mroci:
bebela vro se me zaplela
otol' vrata - se Peterček visi.

Lajjo svet, adijo iolccafi,
v mrotnem strahu Peterček se
vseitme

Iz spauja shod' pokonci mroch
mali.

Le sanje bile so - m kihne.

- - - 8.5.41.
4

D2 celice št. 62.

Nuna Kapucinke:

"Sijaj sijaj soncece,
oj sonce skrajano!"
Pater Ciril: "Kako bom pa sijalo,
sam cisto kmečano!"

"Če sijem samo starim,
se mladim prav ne adi,
Če sijem pa ta mladim,
pa stare to jeri!"

12. dne 8/5. 41.

1. Tam pod šmuklavškim hišnim
en klosterček stoji,
v njem se črna lačna
na tujraim gosti. 2

2. Iz parmit so jih krajav
prignali v kloster sem,
klosterček tu je, nemec,
med njima čudi Pom.

3. "Zakaj si lukaj?" vpraša.
"J. P. Klam" ču in mrk.
"Ne vem" glasi odgovor
"odločen se mu vbrk."

4. To ni odgovor pravi,
kdaj pride eksercir:
rasch, rascher na dvoirce
gre vse v divji dir.

5. Menih, duhovnik pravi
in vrgini vsi porpuck
tu čuajo pokorno
~~ko to govorijo~~ laž,
spuste se v rabi leke.

6. Ko pride ura polome,
na vse najlepši čas,
dekleta, stari, žene
prihajajo v vas.

7. Lesjak drvi po slengah,
za njim ~~stari~~ Pagaj, čirak
Kovacic, mali Pavlic
gre na jomai v sil.

8. Topolome ropel krening
od stare je kosi
čijan krošnjaj po maslu,
da čaine pržost.

9. Ko ura je deveta
raoblaca v klosteru mir,
iz bližnjega goriča
oglasa se skovir.

10. Komu le smrtno pesem,
kdaj poje nočni ču?
Kdo drvi - pogrebo,
Kdo v prami, strahni nič?

11. Le kvisku ura, bratje,
v prostost vlak naš zbor.
Spet vme se veselje
in pride z njim humor.

12. Vollej, očetje dobri,
na čelu kapucin:
rahvala vse iz ura
od naših varh skupin!

Was kann es in Cilli
noch schöneres geben
als bei den Kapuzinern
in Schützkap zu leben.

Das Leben ist schön
der Garten ist groß
besonders erhebtend
ist der Kuppelstoss.

Die Pater sind freundlich
und immer bereit,
besonders dann
wenn der Kuppelstoss mark

Gumme grollt' grollt'
Aber nicht für die Kapuziner
die lebt man ja nur
im Kuppelstoss.
Noch einmal wird behauptet
dass gehen von nach Harts
und schmecken aller Land
aus den Hergen heraus

Te zenskega botička

Je v naši sobi mala diva
prijazna ljuba naša Sila.

Po postlji skare in se pači

ko Tifa po ustuzno slaci.

Na prst nastavi če le hoče
da včasle sama skoraj
poče.

Ko roka se steli in peče.

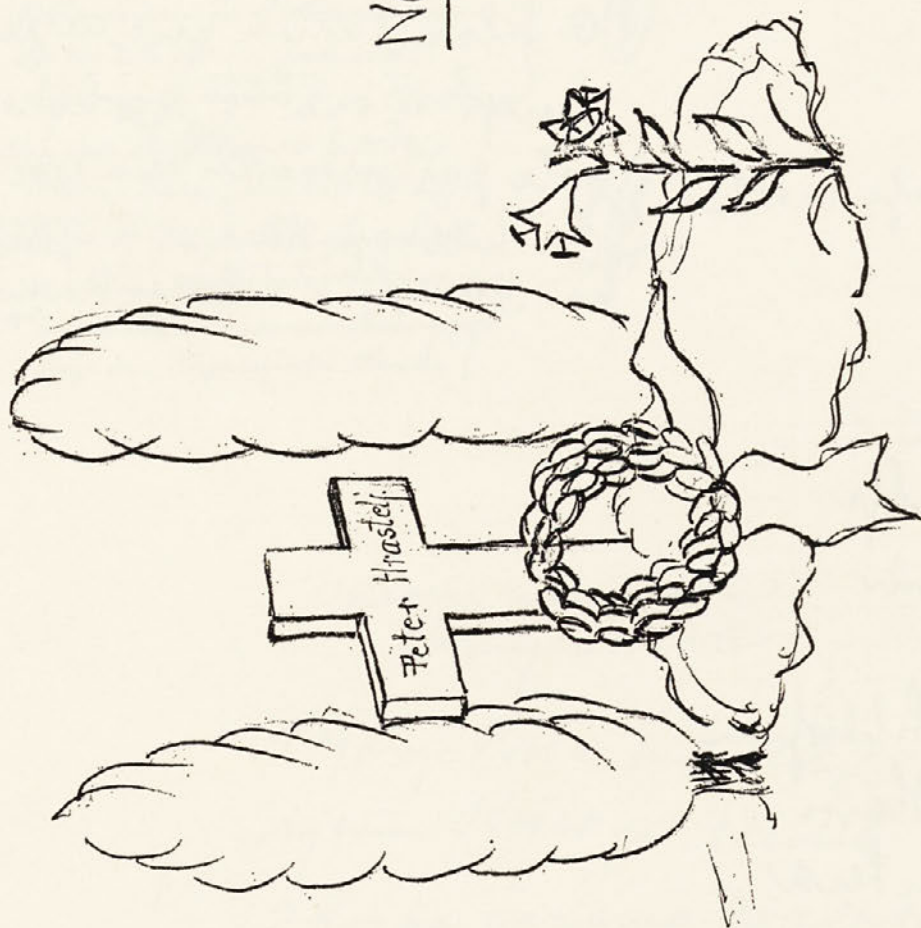
A Sila sama nič ne peče.

Imajo se ona in Kiohoco
sola par prisnati ona uroče.

Če Tuf vrt Kisa se in plaka
naš Krieps' x Kremeri Kallor
maka.

Na grobovih:

Tukaj leže
roke in noge
in pa - jetra
rajnega Hrastelja Petra

Ant. Prebiler
Sim. Vukobrat
S. M. Klavž
Ant. Pavet

Tukaj sladko tiče
 Bratstva počiva
 Ker je videl škisa ✓
 nebeski raj "živja".

Tukaj leži
 Drago Lesjak.
 Izro je pobil ✓
 in - zapel ga je "žlake"

Regalostno našo avto
 novico vam le-to:
 da Korbanov Francišek
 od nas je izel slovo.
 Med nebeske se krilatce
 je ksaverček podal
 Ker zvedel je novico,
 da je opet postal.

Hehehe 3
 Pirtošček z bolno nogo
 odšel je v bolnico je tuga
 Zdi se mi, tam poira
 mi paraohs uriva

Hehehe 3
 Dva sta mušla miraj
 Hehehehehehe
 Pirtošček kaj bo s teboj
 Hehehehehehehe
 Nider bo rok dnu
 zehalt
 Hehehehehehe
 Naroj jih rjemni;
 trije halt!
 hehehehehehe

Dva Šlofkamerada.

Je slavček Teharski utihnil
 Zato pa Laški bolj žgoli
 Ta prvi mirno sladko spava
 Ta drugi pa na gla's smrči

Ksaverček in njegov kanarček.

Ksaverček, vsi prijatelji
 Želimó prav iz srca Ti
 Naj vsaki dan kanarčkov glas
 Ti dela kratek čas.

2.

Domu odhajaš vsaki dan
 Vesel pozdravljaš hrib in plan
 Kanarčka vzemi še s sabo
 Da tudi nam popeval bo.

1

Cirkus Herlah v sebi sobi
 moša kloona je majel,
 ker mu Kati prav ne trobi,
 kakor on bi rad imel.

— 3

France Lager vulgo Paper
 zdaj na novo je izbran,
 z njim je Herlah zadovoljen,
 manjka mu le še en član.

— 4

Tudi za tega mi v zadregi
 direktor našga cirkusa:
 v svoji cirkuski pripravi
 priklenil je še čikaša.

2

Prej imel je našga Petra,
 ki ~~pa~~ se noveličal je,
 in zmaglivo najhušga petra
 jo v Rajhenburg ~~od~~ je.

S pradtaso zdaj je na vse zgotaj
 pričinja ta naš cirkus sobni
 in dan za dnev nam zgoraj ~~spolaj~~
 preganja ~~pa~~ čar ^{sicere} turobni.

Žutroj kaen zgooloj rsten
 toly es pro mmi je hnoh
 Herlaha obisbat priole
 Plupek vise mmi v obo.

Herlah ^{Kriškan} geren gati plane
 ter pogledi gojnerje:
 Poberi stran se laiki vscane
~~Olga~~ ^{Sicere} Vetroj bo se gajje!
 riper

V kloštru bivaš zdej
v družbi dragi, mili,
srce pa ven mi sili,
le ven v kranj maj.
Le to mi nič ni mar,
da ^{spimo} ~~ležiš~~ tu na slami
sno, Rači "vsi volani
za čast le, ne za d'nar.

Ko pride dom prostosti,
~~svobode~~ ~~svobode~~ ~~svobode~~, se ločim ot. Kačič
~~ne boš več~~ ~~nas~~ - in kloštrca jedace
vselej do narosti.

Gadu in gadovski v svank
se končajo -
~~naš~~ ~~slabi~~ ta princesec
nič kuldo bi se ugotilo
~~ker se~~ ~~pride~~ ~~se~~ ~~ta~~
~~da~~ ~~se~~ ~~ne~~ ~~bi~~ ~~uagoda~~
da bi se šel tanc
dolek b' pačel plesnik

Kaš doktor
Dvoj set opam
Dumndvapet se nas je v. Kapeli
doktor svet je družbi celi
Tre zabava - permi slaga,
~~več~~ v komarja ustvari vraga.
I spauzu prav treptko mrči
da ^{novi} ~~ker~~ ^{pridem} ~~pod~~ ~~pod~~ ~~ajim~~ ~~prci~~!
I sauzal se lepo mekija
da trebuček mu skokija
če pa kaj ga pjezi
vse me mēto in triči;
"presmeti" kloster" pojeli v pit,
tobe douno tem se št!

ix
Mali M.

Ugotovke:

9

1.

Če pomešaj - se kadi.
če posecaš - se zrak bistri.

2.

Teser prostro z lino
služi za kantino.
V oblačilih z glavo je oštr
- letočim pred ušmi je cvet.

3.

Starejši ino, al' kakor fant
iz gleoca se nosi - zabavant.

— — —

Romanca.

Primo piše Franjo Vilhar,
 primo piše in ovisline briše...
 Poopredradnik Rojmu sekundira,
 sekundira in tako sludira:

Ali se nič več ne vari pivotalo:
 Ali več ne teče volstan lunalna?
 Ali uahnuje vir je hladoroga?
 So-li popiliza Bavarci dejni?

Tako Roj misli Vilhar primo piše
 tja v Lasko, Lasko pivovarsko:
 "pivovare čerki, pošlji nama pivo,
 pivo rdečo in rumeno
 in paraboj si hladoroga,
 da si reje ugasiwa, ki susi
 namu grla ~~pr~~ razpačena..."

Pila ga na bova sama, dala
 bova ga vsem sodizečim,
 ki roditujajo v klobuču kapucinske
 ker sebična midwa niwa."

Sel ponese pismo brž v Lasko,
 kjer vre in socevo voda greneka.

Totjjo jo v steklenice zladoglavce,
 zladoglave in v rebro otide.
 Desetke jih slože v raboje,
 in vzpejajo jih v leže nemško.

Polahinajid slopnice stotiga vklestke,
 slohinajidkerat msta radloče,
 pokajo kosti mu v ramah,
 ko hladilni ol prinara.

Froj si sčela vročega udira,
 kot pri porbi zvon potegne.
 S hrava se prikare črta.
 "Kaj prinaraš, momak potni?"
 "Ga pobara skori lino."
 "Rejo čutila gospoda naša
 in gasiti moramo jo s pivom
 deputatnim."

Vilharja brž klicajo in Roja.
 "Kako narocitje pivo je hladjaco,
 kot postal v Lasko pismo je pregretko."
 Odgovarja Roj mu tako prethvamo:
 "Pital jar sam, vendar nisem mislil
 nemo,
 pa hinoje so umajtam poslati drugi,
 sate več na njeno nohne"

in poslati nama so prijaco,
 ki se pili nme le v volodi..."

Das geht nicht "rakliche vhrara."
 "Kara se pivo pošle rumeno in hladjaco."
 Skovoteno glada Vilhar v mesto,
 v mesto hlad in rečno,
 ko popotje pivo preko morla,
 glezra in si solne briše,
 tedine: nikad viče, nikad viče...

Tudi Fred si udine solce,
 trebul se mu ziba smeha pri-
 lajeniga.
 Z njim se soba vna krohov...

„Polamam birič“
28. 5. 1941.

Nekoč je misijonaril,
se bal ga je hudič,
a zdaj po kloštru hodi -
polamani birič.

—
Je včasih karal pot
tja k angelcem v
rdaj, sam po ^{nibesa,} ^{remlj,}
^{vlač,}
„polamana bedresa“

—
Rev kruta je usoda...
Kdo pač to naj bi bil?
Tsi dobro ga poznate:
To Gensar je Ciril.

"Kapucinski četniki..."

So trije, se
pravarje plovpa
v xeli.
Tominič, Demtar Cirič
in Savelli,
so začeli napredati
mirne ljude,
da človek se v kloster
varecne.

Posred po hodnikih na
prve prečijo
vsi patre in fratri pred, nji-
ni berijo,
ne pšpektirajo svetnega
"fratega kopni" - je
npihova nera.

Ja v petih minutah se
javi pri koci.
Tako se njihovo povleje
gladi...

Če moreš stopiti, pa
"odmah" te poči
ta ali oni, kam pa
prileti!

[Res daleč smo prišli
in kam šle komo?

V kloster se gadjja relega
podi...

Oh, kaj koda proumi,
kaj koda proumi,
ko sence povohode nam
spet proumi.

Wendy

u
u

1.6.41.

Speisesaal!

Nas kloster 'ma tua' speisesaal.
 V njem vladal red in "seisegab"...
 Naselè tam hovi se ljubeje,
 ki nered v pacino jim pač ne gre...
 Bezurni komej skoči v hlase
 že urno on vrti krtaca.
 Sekundirata mu dva z metlo
 - že vse je čisto in lepo...
 Polkovnik vas je strusil,
 ker je sovražnik punč in vina.
 Že sit pes vsak po nočju dirk,
 zanj našel nigr pri nas je Sirk.
 Aholiko le se skicira,
 le nas, ne druge - karikira...
 Ste tukaj don tua' advokate,
 ki sta pisaru zepre vrata,
 Avilec in pa dva stroinika
 sledila sta brez vsake nke
 z besedo eno: Vse kar šteje,
 v sobi tej se skupaj greje,
 je in piše, kadi, prepeva,
 čakajo vsak dan - prihodnja duša
 čijih smetka je le Erka, A.
 O, kje si se ti - "omega"?

~.~

Ptice selivke.

Ti hički brez peruti
se vedno se selè...
v kapucinarski se uto
za hip utabora.

Na kocih in na slane
izmenoma ležè,
vsaki sum jih že predravi:
"habtaht" in strje.

Se otaljo se selijo?
Pac in hie se ne ve!
Nervozni skup' sedijo
in stikajo glave...

— — — 30. 5. 41.

Toalet.

1.6.41.

Obleke navedene uori uat. olesko
frizuro in prangami in pa
na pracko.

afjgov se uacukrat zameri mu
graut.

ne otopac se rebi reš tale uat
faut. -

Zatnij on potje owinov sporvilo
da v bolji obleki mu lepše bi
biti.

Minulo na lega se uori in dve
prejel se obleke za - bal je
parè.

Če končno In faut je se zenskega
spola.

je zakejčisti treba, oca otri
se po snole...

Dve nagrobnici

Oberst se fohne
vse spet oživi
soto vso obrne:
Kje bi čiki bli.

Grobne plošče jojo
spet v domačem kraj
da tobaka več ne bo
v žepu k nam nazaj.

Blagor mu, ki se spočije
trdno spanje v klosteru spi.
Spanje mu lepo sije:
da bo zdaj le brez skibi.

Črna straža ga ne drači
Kaj doma je, to je "Hurst"
da se le dobi se v "jani"
Kaj zdravila "gegen Hurst"

7-11-1904. Notice given directly

Kolo jè To?

S "S" se začne
s "K" pa (neha) konca
~~metla se iz njega~~
napraviti da (Link)

Le nekaj kapljic Baldrianas
in glavica broja bo razpela
Porabil bo deli vse gozje,
ostale v prostoru se ne spusti.

1.6.41

Kdo je to?

Žival je čedna prav
tes se povrhu tič..

Besedi zloxi prav,
spomeni drugo v "lic"
talnoj spornas inoča.
ki čini frak inča...

— — —

FD

list 27

Sirk

list 28

Sirk

list 30

Sink

list 31

TOTI STARI PISKER

(številki 1-2, rokopisi)

T o t i s t a r i p i s k e r.

Glasilo pol.internirancev v celjski jetnišnici.

V lepi pomladi 1941.

Letnik I.

Uvodna beseda uredništva.

Če ravno se bližajo naše "počitnice" že h koncu, kakor poroča vsega zaupanja vredna ANB, smo se odločili pred našim razhodom vendar le še izdati svoje glasilo, da tako ohranimo vsaj del spominov in pa, da nam hitreje mine čas, obenem pa zaposlimo naše gobeždače. List nosi že v več zločinskih generacijah udomačen naziv po štirinadestopni palači v Celju "Za kresijo štv.1.", da tako tudi mi neobsemeno izbranci iz leta 1941. prispevamo k staroslavni zgodovini "Starega piskra" v Celju. Da nadoknadimo preteklih, brezplodnih 6 tednov, bo list izšel dnevno proti večeru. Radi tehničnih ovir je naklada lista -vsaj začasno- majhna. K sodelovanju so poklicani vsi sotrpini, moški in ženske, ki se čutijo sposobni za novinarje, literate, pesnike, risarje in -lažnivce. Gradivo se odda vsako jutro do 9. ure v celici štv.33, tajnost piscev je zadržana. Uredništvo vnaprej prosi vse čitatelje, da prizadeti ne zamerijo, nikogar se ne bo v našem listu žalilo namenoma, vsak naj smatra, da nam gre le za šalo in zabavo. Naša skupna želja pa je, - in ta naj nas vodi - , da gremo čim prej domov!

Uredništvo.

Tolažba.

/prosto po narodni/
V kajho sem prišel,
korajžen, vesel,
sem prično zagledal,
sem jokat začel,
oj denuncijanček Ti moj,
nikaj se ne raduj,
saj prideš tud' Ti za menojo.

Tudi na dvorišču.

"Sind Sie krank?? Nein, Herr Komissar!
Was fehlt Ihnen? Freiheit und Geld!"

Uganka.

V celici naši živi,
mного bedi, še rajši spi,
se venomer okol spreha.
Pod pazduho flašo,
pod drugo mehur,
kdo je ta dihur?!

Sotrpini! Najzanesljivejše in docela točne informacije Vam daje dnevno po zajterku, po obedu in po večerji naša ANB-na stranišću v čakalnici. Obenem javlja ANB, da sotrpin Bratkovič ni bil in ni član te agencije in zato naj nikdo ne naseda njegovim vestem!

Bog Ti pobegao. V prvih mračnih dneh pride zdravnik sotrpin "Dolgin" v neko celico in pozdravi ohrabrujoče: "Pomozi Bog, junaci,!" Odgovor iz celice: "Bog Ti pobegao!"

Po-razdelitev činov.

V torek, 6. maja se je uvedlo tudi dnevno vežbanje /ekserciz/. Pri tej priliki so se zaslužnim podeljevali čini. Kot prvi je dobil svoj čin sotrpi Čičerin, postal je po odredbi rimskega imperatorja OOO "Oberarschloch". Nekemu drugemu sotrpinu so pa sotrpini sami dali povsem zaslužen čin "Unterarschloch" ali tudi podrepna muha.

Na stranišču.

Kanonik, čepeč na prvem sedežu nasproti vratom vstopivšemu hausarbajterju Walterju: "Tak, zaprite vendar vrata, saj vidite, kaj delam!" Walter: "Za hudiča, saj ja ni nič hudega, če kdo vidi Vašo r...!"

Razdelitev v skupine.

Da postane naše bivanje v "Starem piskru" še bolj zagonetno, so nas v sredo 28. maja razdelili v tri skupine in to v A /60/, B /18/ in C /98/. Angleži so prišli pod "Engel"/3/.

Kakor pojasnjuje ANB, pomeni A Aristokraten, B Bettler, C Comunisten. Agencija Latrina pa skuša ovreči to razlago in pojasnjuje, črpajoča svoje tolmačenje iz povsem zanesljivega vira, da odidejo vse tri skupine v samostan v Rajhenburg, kjer bo skupina A delala liker, skupina B čokolado, skupina C pa sir. Angleži pa se bodo na vse skupaj posr...

Uredništvo raspisuje nagrado 100 din onemu, ki bo podal pravilno razlago. Sotrpini! Pri treh Johanah /Kampiut, Podmilšek in Doler/ v sobi št. 37. dobite najboljše metle, šahovske deske, igralne karte, -pa tudi žandarske batine.

Ženski koncert.

Naše sotripinke prirejajo vsak včer v mraku vokalni koncert. Petje je, kakor pravijo sotripini s kosmatimi ušesi, na precejšnji pevski višini. Želeti je, da je sopran tišji in da se koncert konča najkasneje ob 21. uri.

Pozor! Dr. Dolgin ordinira ves dan v vseh prostorih "Starega piskra" v celicah, na hodnikih in na dvorišču - in to po najnovejši metodi - brez zdravil.

Vesela.

Lopata pa kramp,
to ni za moj vamp,
en glažek dobrega vinca,
to je za moj vamp,
en glažek
/po napovedi b' sudov ne b' lo/.

Zadnje vesti.

Angleži se vkljub ponovnim perturbacijam še vedno in ves čas trdno držijo na koti 35 v "Starem piskru".

/ANB/ Iz Maribora nam poročajo, da so je blizu 300 sotripinov vrnilo za Binkošti na svoje domove. Imamo avtentično poročilo, da bomo do konca tedna / ? katerega / tudi že mi doma.

O G L A S I.

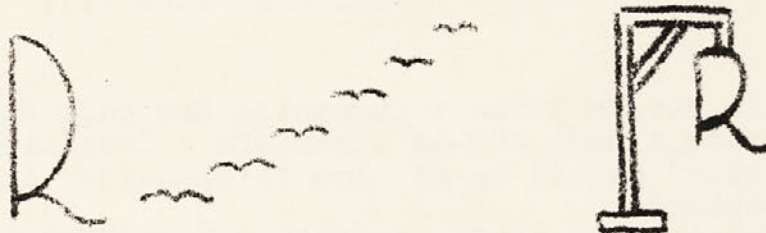
Proda se ali zamenja nezrel arestant s primerno arestantinjo. Ponudbe na celico št. 31. pod šifro "Potreben in nujno".

Dobrega pometača išče celica št. 33. Ponudbe je poslati na sotripina Senica Roberta.

Jetniška godba /rodbina Pavletič/ svira dnevno po razglasu veselih novic ANB-eja. Priporoča se godba tudi za boljše čase.

Priporoča se cenj. sotripinom brivnica "Na brzu ruku" Bukovac Josip, celica št. 43. in Hutter Maks celica št. 9.

R e b u s.

Rešitve je poslati na našega sotruhnika sotripina Senica Roberta celica št. 33. Najboljša rešitev bo nagrajena z enomesečnim prostim stanovanjem in brezplačno hrano v "Starem piskru"!

Tati stari pisker
glede pol. internancas v celih jetunih;
v lepi pomladi 1941. Ljubljana

Prva resna predstava

Cipras se bližajo naši, pričujoči je h koncu, kakor poročila vlega jam. paupra vidna ANB, suro se odločili pred našim obhodom vendar se se iznati svoje glasilu, da sebo ohranimo vajdel spomina in pa, da nam hitreje mine čas, obenem pa zapostavimo naše gibe da čisto

list nosi je v več glasilskih generacijah udomačen, najin po štrnadstropni palači v Celju, za Kresjo št. 1. da tako tudi mi izbrani. Z leta 1941 prispevamo k staroblasti zgodovini "Harega pisara" v Celju.

Da nadomestimo preteklih razpisov, b. sedmo, bo list izšel dnevo prvi večer Radi tehničnih oči je naklada lista vsaj jacerano mehan. K izdelovanju po poklicanih in soti pini, moški in ženske, ki se čutijo spodbu. za uovinarje, literatne, peniste, pisarje in lekturce.

Gradivo se odda vsako jutro do 9. ure v celici št. 33 Tajnost picev jaramidaz' prednost v naprej pravi vse citadelp, da prijadeti ne jamenjo, nito qar se ne bo v našem listu žalilo nameroma, vsek naj smatru, da nam gra le jarašo in jarašo vasa skupna jela pa je - nita naj uo vohi - da pramo čimprej domost.

prednostro

Tolajša

(v. a. upl. edent)
V kajhosm prišel Kropfen vesel
sem jeceno jeklo, sem jokal jačel
bidenmo jancet, ti moji, mikaš me Kropfen
saj prišel Ana! ti za mienoj.

Indi na dovišcu:

Sind Sie krank? Ich bin 40% krank!
Was fehlt Ihnen noch? Freiheit und Geld!

Kgavste!

Veelici naši jivi
mimo badi, se rajepi,
vehomer okrog spreha.
Od kajolubla glaso
kool drugo mehur!
Kdo je ta dihur?

Sotipini! Vajzaneszivo, de midoceta poene informacije vam duje
meono po jartiku, po obedu mi po večerji naša ANB na straušcu v
akalenci. obenem javlja ANB, da sotipini Bratkovič mi bil in mi član
Kagencije in jeto naj nikdo ne nareda negotovim vestem.

Bog ti pobegao!

V hrovi miracnih duh pride jelaovih sotipin, Dolgin' v uko selico
pozdravi ohrabruječe: Pomagaj Bog, jinnaci! Gdova iz celce!
Bog ti pobegao!

Corapdelotes činov

Horok, b. mapa, se je uvedlo Audi dnevno
tome (=b. a. a.) Pri tej priliki so se ja-
sligim poddelovali čini. Tlo pravi je tože
vojčin sotipin Cicerin, postal je ko
vredolbi Verona, bberarschlochi. Vsekem
drugen sotipina so pa sotipini pami dal
poslem jarkufemo čarjo, Underaršlohi ali
Audi podrepna mika!

Va straušcu

Kanoviz, cepi na prvem sedaju
nesprofi vatom, vstopivšemu kaurabarter
ju Walterju: Tak zaprite vendar vrata, saj
vadiš, kaj delam! Walter: Ja hudiča,
saj mi nič hudega, če kdo vidi vašo r...

Razdelitev v skupine.

La potane naše bivanje v, Hlaram pokriva se bogi jagometus,
so nas v predlo 28. maja razdelili v tri skupine po to v A. (60)
B (18) in C (98) Angliji so pridli po, Engel (13)

Kakor pojasnjuje ANB, ponam A Aristokrat, B Bettler, C
Communisten. Agencija Lantana pa skusa ooreči to razlago in
pojasnjuje, črpačca svoje polnčeneje. in vsemu žanestjivega vira
da odideja vse tri skupine v razpisstam Rastenburg, kjer bodo
skupina A delala liker, skupina B čokolado C pa sir, Angliji
pa se bodo na vse skupaj postavili.

Mednarodno razpisuje nagrado, koodin onum, ki bo podal
razpisno razlago.

Lotipini! Pri deli Johana (Lameriat, Podunjske m. dolar) v tobi št 37
dobite najboljše metle, jahovske veske, igralne karte - pa tudi žandarske batine

Ženski koncert

Naše sotpinke prirejajo vsak večer v miraku vokalni koncert. To je
kakor navajo sotpinski kosmatinski misli, na precepni ploski višini.
Zdeli se, da je sopran tišji midase koncert konca najkasneje ob 21^u

Pozor Se bolji nabraira ves dan v vseh prostih Hnega pisk
valicah, na hodnikih in na dvorci. ni to po najkonejši metodi Brij janaš.

Vesela

Lopati po krampr,
so mi ja moj vamp,
in glazen dobera vinca,
to je ja moj vamp,
in glazen - - -
(po upevu: ko b' rodos u blo)

Zadnji vest

Angliji se vrgib ponovno, perturbacijam
in čaš bleda drže na to št 55 v
pisnici

N. NB/ Lharibora nam poročajo, da se je
bliz 300 sotpinkov umilo za Binkoti na fopu
domove. Imamo protentivno vest, da bomo
mlahonca tedna (?) katerega) tudi mi je
doma.

glas

Proda se, ali jamenja neprav aret'ant s promerom arestirbirja. Poudelbe
nacelico št 31. pod sifro "Rohetbus in najno"

dobrega pometača isče celica št 33. Poudelbe je polati na sotpinku
Leuca Roberta.

Jetniška godba (rodolina Perlelić) sora ducono po razglasu veselih
konc ANBja. Priporočila se tudi za boljšo čase.

Priporočila cenj sotpinkov, bivanja, ba bryu rukn'
Bukovaci Jorik, celica št 43 in Hutter Chaks, celica št 9

Rebus

R ~~~~~ R

ne

Rešitve je polati in shudatka in sotpina Leuca Roberta, celica št 33.
Najboljša rešitev bo nagrajena z enomestnim prostom stanovalstvom
in brezplačno hrano, Hlaram pokriva.

Stari pisnik,

Da v Celju, Stari pisnik christia
Bilo mi je do zdaj possem neznano,
Prijazno, letovisce" staroznano.
Kdor hodi sem, da se prekleš' blamira!

Uvedla tu se nova je manira,
bakter politis' vse je sem pozvano,
Brezplačno stanovanje nam pripravno
Vse drugo nova je ovira

Ne mislite, da to je tragedija!?
Humor obraniti so se da stari,
Inladna tudi svoje pale zbija,
Zaenkrat ni nič hudega na stvari.
Med vsemi strankami je harmonija,
Karl ven iz ... ~~... ..~~

MR

Objava uredništva:

Pravilno rešitev za rebus v štev. 1. našega lista
je postal samo ženski oddetek Starega pisnika.
Rešitev se javno ne razglasi!
Rešitev: Rayhenburg - Galgenburg' ne raji!
(Celica 31)

Razgovor ob 13. uri:

Čelica prinese konto, Razunk, odprite celico!
Razunk: Dajte ključ vrn, pa bo preč odprto!
(Čepin)

Drugi razgovor:

Sotepin: Gospod Čepin, ali se vam ne zdi,
da je komandant pisan?
Čepin, opirajoč se na vrata celice: La sebe sem,
tudi vidim, za onega me pa niti ne
briga!

Neznatno!

Čepin ima službo zopet v petek brzinja.

Razno:

Zdravniški nasvet: Če si zaprt na jelo
malo prostosti, zgeniš porhano žlico figuralno
maska

Čarobna pisčalka

6. maj 1941

Komaj par meso stni živali
v starem pisniku mi ni deli,
ko je prišla gor komanda;
"Hajd na dvor tiguila banda!"

V starih vrstah postrojeni
stali smo kot pretepeni,
za komando po prednjaka,
Verona nam dali spaka.

Veron je pred vrste stopil,
ojstro nas z očmi oškropil,
da so srca vztrpetali,
kaj se maga ne bi bala!

sko ga nemški prav perfektno,
maj se javi kar direktno,
za solmaja bo fungiral
sankampun on bo komandiral

Za solmaja se je javil,
Čičerin je to opravil,
desno, levo, gori, doli,
se pidijsi vsi ko mori!

To je bilo pingaraja,
stoka, joka, dirindaja,
drščoh je Čičerin pekel,
Veron enega je spekel.

Glute so po fraki frčale,
kakor da b' se maga bale,
debeluharjes prebuh
bili so na moli zolaj suhi.

Za solajbo je pisčalka,
bila nam vedjevalka,
pa je piskala in pelal,
družba rajala vesela.

Ko se Veron neveličal
banilo on dovol ipičal
je zapodil v pisnik stari
zdej nam več ne gospodari

Nasvet za loto: Cerkine violeti - jurec dobro, prazen jakel violeti - prekleto
slabo (Iz samostanske knjižnice: 7, 13)

Sotrpini! Ne pozabite, da je klenhaft - krenhaft!

Sotrpini! Ne zamudite se pred odhodom iz starega piskega zglasiti pri
vrednoljivim

Pozor! Pozor! Pozor! Kdor od sotrpinov se želi domov, se naj zglasi
na krasnejši v soboto 7. junija pred vmednostjo. Isto bomo se naj ravno
sudi sotrpini, ki žele dobiti na eni stopni.

$$\begin{array}{r} 525 - - - - 7.50 \text{ l. v. na} \\ 1422 - - - - 75 \text{ flindri čer} \\ \hline 1947 \\ = 575 \\ \hline 490 \\ \hline 85 \end{array}$$

100 flindri čer
10 krošnjak (pl. tk)
10 korner čer

DODATEK

Med zadnjo redakcijo rokopisa in izidom publikacije smo odkrili še dve pomembni stvari, na kateri smo dolžni opozoriti:

Pri pregledovanju deloma še neurejene zapuščine pokojnega tov. Staneta Terčaka smo v MRC odkrili še po en izvod 1., 2. in 4. številke lista Kapucinski toti. Knjižnica Edvarda Kardelja v Celju pa je iz zapuščine pokojnega Metoda Požarja, nekdanjega šolskega upravitelja v Šempetru v Savinjski dolini, pridobila po en izvod 3. in 4. številke KT. MRC je odstopil KEK po en izvod 1. in 2. številke KT, tako da sedaj Knjižnica hrani številke 1—4, v zameno pa je pridobil — prav tako iz Požarjeve zapuščine — bel list formata 400×250 mm. Gornjo polovico lista zavzema risba, ki prikazuje tri jetnike pri čiščenju nekega prostora. Avtor risbe je gotovo Albert Sirk: o tem priča tradicija v družini Metoda Požarja, posredno pa tudi slikarjev podpis, ki ga najdemo na spodnji polovici lista med 39 podpisi jetnikov celjskega kapucinskega samostana. Da je list iz kapucinskega samostana, pričajo podpisi nekaterih ljudi, za katere vemo, da so bili tam zaprti (Franjo Žagar, Janko Orožen, Albert Sirk, Gvidon Sernec, Lothar Ružička itd.).

List smo zaradi njegove vsebine naknadno uvrstili v faksimilirano izdajo v formatu 1 : 1.

8

8

8

OPOMBE

Osební podatki posameznikov so, če ni drugače navedeno, iz nemško pisanih seznamov izgnancev iz Spodnje Štajerske do konca drugega izseljevalnega vala 27. 9. 1941 (f. C, AMRC). Poudarjamo, da nas je le izjemoma zanimala kasnejša usoda oseb, ki jih oba lista omenjata. Kljub pomembnim rezultatom pokojnega Staneta Terčaka in dodatnim raziskavam žal nismo mogli identificirati nekaterih oseb in dogodkov, kar velja tudi za posebne — slengovske, glede na okoliščine nastanka morda kar argojske — izraze, ki so bili pač muhe enodnevnice in se njihovega pomena danes priče ne spominjajo več.

KAPUCINSKI TOTI

Štev. 1 (8. maj 1941)

Ur. in razmn. Franjo Vilhar (1889—1964), ravnatelj pivovarne v Laškem, liberelec iz kroga dr. Franca Roša, aretiran 18. 4. 1941, v kapucinskem samostanu tako kot drugi Laščani od 19. aprila 1941, kasneje, 25. 6. 1941, izpuščen, ker je bil doma iz Dolnjih Vrem pri Postojni v tedanji Italiji. Po vojni, ki jo je preživel v Ljubljani, je znova prevzel vodstvo laške pivovarne (kartotečni listek zapornika Franja Vilharja iz kapucinskega samostana, AMRC). Zaprt je bil sprva v sobi 6, nato v sobi 8, torej tam, kjer je delovalo uredništvo KT; pismo prof. Miloša Rybáča, dipl. iur., Ljubljana, 8. 4. 1981 — citiram: pismo M. R. „z navedbo datuma, dopis SO Laško štev. 200-20/81 z dne 26. 3. 1981 — navajam: dopis SO Laško. Oba dokumenta sta v AMRC). Prim. CSP, 45.

Uvodna

Napisal Dr. Gr. — dr. Jože Gračner (r. 1902), odvetnik iz Vranskega, izg. 1. 7. 1941 (8. tr.). Prim. CSP, 49. Obj. Večer 30. 5. 1972, str. 5; CSP, 49.

1. v., rkp.: stopilo nam. vstopilo

15. v., rkp.: če vmes ni prišel eksercir — prisilna telovadba

16. v. Hrastelj Peter — mizarški mojster iz Laškega Peter Hrastelj (r. 1905), tamkajšnji občinski odbornik, izvoljen na listi JNS in JRZ, pevec, lovec, planinec, znan humorist, upodobljen na risbi poleg pesmi. V kapucinskem samostanu je vodil prisilno telovadbo (CSP, 50). Sredi maja 1941 je bil premeščen v Rajnenburg (prim. Na grobovih, št. 2; Cirkus Herlah, št. 3; kot Petra Hrasta ga omenja dr. Alojzij Remec, Opustošena brajda, Celje 1946, str. 109), zatem pa z ženo in sinom izg. v Srbijo, čeprav ga na listi izgnancev nismo zasledili. Po vojni je bil med glavnimi pobudniki za pobratenje občine Laško s Trstenikom v SR Srbiji (pismo M. R., 8. 4. 1981; dopis SO Laško).

17. v., rkp.: da je uhajal patrom veter

19. v. Herlah Jože — (1895—1945), trgovec iz Laškega, ki je slovel kot velik humorist, izg. z družino 19. 7. 1941 (21. tr.) na Hrvaško, a se je priselil na Kočevsko, kjer so ga 2. 5. 1945 umorili črnorokci (AMRC, f. 1, m. 5; Iz trpljenja in krvi, str. 173 (slika), 174).

20. v. besedilo je na originalu zaradi pregiba težko čitljivo, v rkp.: ki med nami pač edini

26. v. Nejče Zaveljcina — doma naj bi bil iz Šempetra v Savinjski dolini in pozneje izgnan v Srbijo (CSP, 50), vendar ga v tamkajšnjih matičnih knjigah ni (dopis ŽU Šempeter v S. d. z dne 8. 4. 1981, AMRC). Pesem se norčuje iz njegove mračnosti in zaskrbljenosti (CSP, prav tam).

28. v. Križnik — Otmar Križnik (r. 1894), uslužbenec iz Laškega, zaprt v Celju do 16. maja 1941, nato premeščen v Rajnenburg, od koder 5. 7. izg. na Hrvaško; od januarja 1942 je živel v Kočevju (AMRC, f. 7, m. 1). Vneto je čistil ob vhodu v samostan, da je lažje prihajal v stik z obiskovalci (CSP, 50).

32. v. Pater Roš — dr. Franc Roš (r. 1884), advokat in dolgoletni liberalni župan v Laškem (1920—36), predsednik mestne organizacije demokratske in samo-

stojne demokratske stranke ter JNS. Izg. z družino 1. 7. 1941 (8. tr.) v Srbijo (gl. SBL III, str. 141).

35—37. v. Oseta ..., Stane ... — trgovec Stanislav Oset (r. 1897) in njegov sin Stanislav Čepin-Oset (r. 1919) iz Doberteše vasi pri Šempetru v S. d., preseljena v Rajhenburg in zatem izg. na Hrvaško (tudi u. v. Zora Oset, Celje, 24. 2. 1981).

36. v., var. rkp.: ki zmeden ves pokonci plane

Peterčkove poslednje sanje

Avtor Dr. Gr. — dr. Jože Gračner (gl. zgoraj). Obj. Večer 31. 5. 1972, str. 4; CSP, 50.

Pesem se norčuje iz mizarja Petra Hrastelja iz Laškega, ki je z nemirnim spancem motil ostale zapornike (CSP, 50).

Nagrobni napisi

Avtor prvih štirih napisov je dr. Jože Gračner (CSP, 49), njegova roka pa jih je zapisala vseh pet. V rkp. so napisi oštevilčeni od 1 do 5. Obj. le peti napis: Večer 30. 5. 1972, str. 5; CSP, 49.

1. napis — rkp. var.: Tukaj počiva Kremžar Miha,
ki še zdaj iz svoje r-ti piha.

3. napis — rkp.: seboj nam. s seboj

5. napis — rkp.: za dialekt. »lože« sledi v oklepaju še knjižna oblika »lažje« (prim. objavo v CSP, 49).

Poleg danes neznanih jetnikov celjskega kapucinskega samostana se omenja tudi »pesnik naš Jože« (dr. Jože Gračner).

Redakter Herlah študira...

Zabavljica ne spada med Nagrobne napise, od njih je tudi vizualno ločena, rkp. zanjo ni ohr. Poleg Jožeta Herlaha (gl. opombo k pesmi Uvodna) je omenjena tudi njegova hčerka Nada (r. 1924).

Štev. 2 (12. maj 1941)

Ur. in razmn. Franjo Vilhar (gl. opombo k štev. 1).

Nune-kapucinke sončecu

3. v. Pater Ciril — s pomočjo drugih pesmi (Polamani birič, Kapucinski četniki, obe v št. 4) sklepamo, da je tudi tukaj govora o lazaristu Cirilu Demšarju (r. 1913), izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).

3. v., rkp. var.: Pater Ciril: »Kako bom pa sijalo, (...).

Pod kapucinskim zvonom

Avtor dr. Franc Roš iz Laškega (gl. op. k Uvodni v št. 1; CSP, 50). Večer 31. 5. 1972, str. 4, in CSP 50-52 objavljata pesem z napačnim zaporedjem kitic. Te so v rkp. označene s številkami od 1 do 12. Rkp. nima naslova.

1. v. ... pod šmiklavškim hribom ... — Miklavžev hrib, ljudsko (Š)Miklavški hrib, nad desnim bregom Savinje onkraj celjskega mestnega jedra; tako se imenuje tudi tamkajšnje razloženo naselje, v katerem dominira poslopje nekdanjega kapucinskega samostana.

2. v., rkp. var.: en klosterček stoji

8. v. »Pem« — popačeno nem. Čeh, verjetno ing. Uhliř.

10. v. SS Mann — nem. esesovec, pripadnik vojaške formacije nacistične stranke.

14. v, rkp.: eksercir nam. ekserzir.

15. v. rasch, rascher — nem. hitro, hitreje.

20. v., rkp. ima poleg objavljene tudi prečrtano var.: ker to naj bo za lek.

25. v. Lesjak — Karel (Drago) Lesjak (r. 1904), župni upravitelj v Sv. Joštu na Kozjaku pri Dobrni, aretiran 21. aprila 1941, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.). Prim. dopis ŽU Dobrna št. 31/81 z dne 4. 4. 1981, v AMRC.

26. v., rkp.: pred priimkom Sagaj stoji prečrtano: Pavlič.

Sagaj — Marko Sagaj (r. 1883), župnik iz Sv. Pavla pri Preboldu, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).

Ciril — že omenjeni Ciril Demšar (gl. Nune-kapucinke sončecu).

27. v. Kovačič — Peter Kovačič (r. 1899), katehet na gimnaziji Celje, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.). Gl. Šematizem 1939, str. 335.

mali Pavlič — prof. Alojzij Pavlič (r. 1895), župni upravitelj v Jurkloštru, upokojeni gimn. profesor verouka v Celju, predvojni poslanec, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.). V zaporu je bil za ekonoma in je vsak dan odhajal nabavljat živila v celjsko mesto (CSP, 41; Šematizem 1939, str. 343; u. v. prof. Janko Orožen, Celje, 25. 2. 1981). Prim. tudi Rapsodija, št. 5.

31. v. Cijan — Stanislav Cijan (r. 1912), kaplan pri kapucinih v Celju, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).

Na kapucinskih stopnicah 19. IV. 1941 ob 21^h

Od ceste na desnem bregu Savinje do samostanske cerkve vodi namreč 113 nadkritih stopnic.

1. v. priobčena var. je v rkp. s črnilom zapisana preko prvotne var.: Uhliř Roša po hrbtu gladi.

Uhliř — ing. Hugo Uhliř (r. 1884) z gradu Ruda pri Razborju blizu Loke pri Zidanem mostu, ustanovitelj in lastnik predvojne založbe Umetniška propaganda, izg. z ženo 11. 9. 1941 (30. tr.). Gl. Krajevni leksikon Slovenije III, str. 273.

2. v., rkp.: da solze mu teko po bradi.

Gramatika

Zabavljica ima za osnovo besedno igro. V dialektalnem nemškem izgovoru se priimka Roš in Rošer — seveda gre za kapucinska jetnika dr. Franca Roša in Jožeta Rošerja (r. 1887), malega posestnika s Klanca pri Dobrni, izg. 4. 7. 1941 (11. tr.) (gl. tudi dopis ŽU Dobrna z dne 4. 4. 1981, AMRC) — približata izreki prid. rasch, rascher, s pomenom hiter, hitrejši. Zato sledi presežnik am raschesten — najhitrejši (4. v.).

Delikti

Obstajata dve rkp. varianti:

1. Eden zaprt je zavolj cina,
drugi, pravjo, je škornje kradel.
2. Zaprt je eden
zavolj cina
in /var.: je/ kradel škornje
drug', se čuje /var.: drugi, pravjo/,
s seboj privedel /var.: je/ svojga sina,
da z biksanjem ne imel bi muje.

Samaritanka

1. v. Elsbacherjeva gospa Ana — Ana (Aneta) Elsbacher (r. 1876), hčerka znane pivovarja Simona Kukca, poročena s premožnim trgovcem Konradom Elsbacherjem iz Laškega. Elsbacherjeva hiša je bila že pred prvo svetovno vojno središče laških Slovencev, zlasti po njeni zaslugi. Trgovina je bila postojanka Sokola. Aretirana v noči s 17. na 18. april 1941, izpuščena 9. maja na intervencijo. Mož Konrad je bil po napadu savinjske čete na koč na Šmohorju predviden za talca. Julija 1942 sta se morala, ker sta bila na Spodnjem Štajerskem nezaželena in jima je grozila Šlezija, izseliti v Ljubljano. Pomočnik v trgovskem lokalu Jože Gosar je bil ustreljen 30. 7. 1942 v Starem piskru (gl. obširno, z navedki iz literature dokumentirano pismo M. R. z dne 24. 3. 1981, AMRC).

Bolniki

Rkp. var.: Kačič pa na nogo šepa,
ker boli ga ena peta.
Pirtošek ima šklerozo,
če za kosilo ne dobi polno dozo.
Prej kupoval je pri zadrugi,
danes žre kakor vsi drugi
[var.: danes žre tako kot drugi].

1. v. Kačič — Stanko Kačič (1914—1944), strojnik iz Laškega. Ob razpadu stare Jugoslavije je služboval na Jesenicah, bil zaprt v Celovcu, Begunjah in Šentvidu pri Ljubljani, po povratku v Laško 12. 9. 1941 izg. v Slavonsko Požego. Borec NOV od 1943, pogrešan v borbi XIV. divizije pri Vojniku februarja 1944 (prim. Iz trpljenja in krvi, str. 175 /slika/, 176—177, z napačnim datumom smrti: 15. 1. 1945).

3. v. Pirtoška ... — s pomočjo pesmi He-he-he — He-he-he (št. 3) ugotovimo, da gre za Jožeta Pirtoška (1879—1942), upokojenega finančnega uradnika iz Laškega, zaprtega v Celju od aprila do septembra 1941, od 15. januarja 1942 pa v Mariboru, kjer je bil 11. 4. 1942 ustreljen kot talec (AMRC, f. 1, m. 5; Bekanntmachung, Maribor 11. april 1942, v zbirki plakatov AMRC). V knjigi Poslovilna pisma žrtev za svobodo, Maribor 1969², str. 129 in 1978³, str. 136, je priimek pomotoma zapisan kot Pirtovšek (pravilno: prva izdaja Poslovilnih pisem, Maribor 1965, str. 181; Iz trpljenja in krvi, 179 [slika], 182—183).

Zakaj ni pošte...

Prvotna oblika pesmi: Trara, trara, die Post ist da!
To posel bil je Lee Šotl;
a danes kakor tudi ona z nami,
se pri kapucinih na solncu greje,
leži na kapucinski slami!

1. v. Trara, trara, die Post ist da! — nem. trara, trara, pošta je tukaj!
2. v., rkp.: Lea Šotl — (r. 1890), uradnica iz Laškega, izg. 27. 6. 1941 (7. tr.).

Schwärmeri

4. v., rkp. var: in Schutzhaft zu leben.
11. v., rkp.: besonders dann.
19—20. v., rkp.: und schmeissen alles Leid
aus dem Herzen heraus.

Prost prevod: Sanjarjenje

Kaj je lahko v Celju še lepšega kot živeti v samostanu pri kapucinih? /Življenje je lepo, vrt velik, zlasti razveseljive pa so »nebeške« šale./ Patri so prijazni, vedno pripravljeni (pomagati), še posebej tedaj, ko so »nebeške« šale daleč./ Zelenjave je dovolj, pa ne za zapor, saj živimo le od kuminovega soka./ Enkrat bo temu konec, tedaj bomo šli domov in odvrgli trpljenje s svojih src.

Iz nunskih celic

6. v., rkp.: da včasih sama skoraj jočeš
10. v., rkp.: solz pač priznati ona noče
12. v., rkp.: knirps nam. knirp.

Na grobovih

- (1) Hrastelja Petra — prim. Uvodno (št. 1)
(2) Drago Lesjak — gl. Pod kapucinskim zvonom.
rkp.: zgubil nam. izgubil
(3) Lojze Bratuša — Alojz Bratuša (r. 1908), kaplan iz Laškega, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).

(4) Korbanov Frančišek — Franc Ksav. Korban (r. 1902), mestni kaplan v Celju, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).

rkp.: da je opat postal.

Korbanova želja, da bi postal celjski opat, menda ni iz trte zvita, čeprav je tedanji opat Jurak še živel. Po njegovi smrti je bil med kandidati za izpraznjeno mesto tudi Korban (gl. pismo M. R., 8. 4. 1981 s Korbanovo biografijo, v AMRC).

Štev. 3 (22. maj 1941)

Ur. in razmn. Franjo Vilhar (gl. op. k št. 1).

Situacija pri kapucinih

V rkp. so kitice oštevilčene od 1 do 8. Prim. neurejeno objavo v Večeru 31. 5. 1972, str. 4; CSP, 53.

1. k., rkp. var.: Oberstleutnant po arest /var.: rest/ špancira,
noge dolge res ima,
ovčja koža njega krasi,
kar se njemu prav poda
/var.: kar se mu lepo poda/.

1. v. Oberst /v rkp. pravilno: oberstleutnant/ — nem. polkovnik. Pesem se norčuje iz podpolkovnika avstroogrške armade Arthurja viteza pl. Purschka z Lokovine pri Dobrni, ki so ga nacisti zaprli, ker je bil poročen z Židinjjo. Zapor ga je pretresel in prestrašil, od žene Elze Marije (r. 1883, izg. 1. 7. 1941, 8. tr.) se je ločil, se prostovoljno javil v nemško vojsko in padel na vzhodni fronti (CSP, 52; prim. tudi dopis ŽU Dobrna z dne 4. 4. 1981 v AMRC).

5—6. v., rkp. var.: Slimšek koune »Buh Madona«
kadar v »cekru« šunke ni, (...)

8. v., rkp.: namesto »mošnja« dve prečrtani varianti:
takrat njega k... boli
/var.: takrat »kratek« ga boli/.

3. k., rkp. var.: Tam na slami Herlah dremlje,
zraven njega Deželak,
mal' naprej si Roš postilja
svojo postljo slamnato,
pomaga mu pri tem Jerše.

Poleg že navedenih Laščanov Jožeta Herlaha in dr. Franca Roša (gl. Uvodno, št. 1), prepoznamo tudi učitelja iz Laškega Milka Jeršeta (r. 1885). Z bratom Jožetom, ki je bil tudi učitelj, sta bila liberalca, člana Sokola in bližja sodelavca dr. Franca Roša. Nemci so sprva pomotoma zaprli Jožeta, vendar so ga kmalu izpustili in aretirali pravega Jeršeta. Milko je z družino v Mariboru že čakal na izselitev v Srbijo, ko je zanj posredovala ženina sestra, nacistka, ki je imela visoke zveze na Dunaju. Oktobra 1941 je bil določen za talca po partizanski akciji na kočjo na Šmohorju, vendar je svakinjina intervencija znova zaleгла. Brat Jože je bil zaradi sodelovanja z OF obsojen na smrt, vendarle so ga poslali v Mauthausen, obenem pa pomotoma aretirali Milkovo družino (zanimiv opis v pismu M. R., 8. 4. 1981, AMRC).

13. v. Peter — najbrž Peter Hrastelj (gl. op. k Uvodni, št. 1).

14. v. Lebensraum — nem. življenjski prostor; humoristična parafraza znanega nacističnega gesla o širjenju življenjskega prostora nemškega naroda.

16. v., rkp. var.: mu pregnal je Vilhar nočni »Traum«.

Vilhar — urednik Kapucinskega totega Franjo Vilhar (gl. št. 1).

Traum — nem. sen, sanje

18. v. J. N. S. in J. R. Z. — Jugoslovanska nacionalna stranka in Jugoslovanska radikalna zajednica, starojugoslovanski režimski stranki

19. v., rkp.: vžgala nam. vnela

6. k. ima v rkp. še 5. v.: in lakot, žejo jim gasi

22. v. poslanec Pavlič — prof. Alojz Pavlič (gl. Pod kapucinskim zvonom, št. 2 in Rapsodija, št. 5, 37. v.).

7. k. ob robu rkp. je zabeležena svojevrstna var. znanih verzov iz Dantejevega Pekla: Avanti dentro in caverna
in lašiate oni speranza voi
che entrate.

75 25. v. Avanti dentro in caverna! — ital. naprej, noter v luknjo!

26. v. Žager — France Žagar (r. 1887), šolski upravitelj v Šentjurju pri Celju, ki je bil rezervni major bivše jugoslovanske vojske in med aprilsko vojno komandant bataljona, izg. z družino 20. 6. 1941 (5. tr.). Gl. CSP, 52.

He—he—he — He—he—he...

1. in 7. v. — rkp. ima slovensko pravopisno obliko: Pirtošek. Gre za Jožeta (11. v.) Pirtoška (gl. Bolniki, št. 2).

3—4. v., rkp. var.: Zdaj mirno tam počiva,
in paradiž uživa.

9. v., rkp.: Nider bo vsak drug gekralt — popač. vsak drugi se bo spodaj praskal

11. v. Halt! — nem. stoj!

Dva »šlofkamerada«

šlofkamerada — nem. popačeno: tovariša iz spalnice.

Rkp. ima pisne različice: Šlofkamerada, Teharski, Laški, na glas.

Ksaverček in njegov kanarček

Rkp. je zapisala ista roka kot pesem Dva »šlofkamerada«.

Ksaverček — gotovo Franc Ksav. Korban (gl. Na grobovih, št. 2).

Cirkus »Herlach«

Avtorja rkp. sta dva, kar sklepamo po tem, da so z eno pisavo zapisane tiste kitice, ki so v rkp. oštevilčene od 1—5, zadnji dve kitici pa je zabeležil nekdo drug in sta sekundarno dobili označbi 6 in 7 (gl. list 14).

naslov, 1. in 11. v., v rkp.: Herlah in ne: Herlach — Jože Herlah iz Laškega (Uvodna, št. 1).

3. v., rkp.: Kačič in ne: Katschitsch — Laščan Stanko Kačič (gl. Bolniki, št. 2)

2. k., rkp. var.: Prej še imel je naš'ga Petra,
ki pa se naveličal je,
in z naglico najhujš'ga vetra
jo v Rajhenburg odkuril je.

5. v. Hrast'lja Petra — gl. op. k Uvodni (št. 1).

8. v. Rajhenburg — seveda je bil tja nasilno odveden

9. v., rkp.: poleg Caper tudi: Zaper — France Žagar (gl. Situacija pri kapucinih).

16. v., rkp.: Mikuša nam.: Mikuscha

20. v., rkp. var.: preganja pusti čas turobni

25. v., rkp.: Herlah jezen gori plane

26. v., rkp.: ter pograbi

28. v., rkp.: sicer tebi bo gorje.

V kloštru

2. v., rkp.: v družbi dragi, mili

6. v., rkp. var.: da ležimo tu na slami

3. k., rkp. var.: Ko pride dan prostosti,
svobode zlati čas,
vse bo objelo nas —
veselje do norosti /var.: radosti/.

Naš doktor

Tarča pesmice je dr. Jože Gračner (CSP, 53). Obj. Večer 31. 5. 1972, str. 4; CSP, 53.

1. v., rkp. var.: Osemindvajset še nas je v »kapeli«

4. v., rkp. var.: včas' iz komarja ustvari vraga

6. v. rkp. var.: da kar pod pod njim ječi

11—12. v., rkp.: »presneti kloster, pojdi v rit,
tebe davno sem že sit!«.

U g a n k e

Obstajata dva rkp. V prvem (list 16) so zapisane uganke: Če pometaš . . . , Tesen prostor . . . in Starejši mož . . . , v navedenem zaporedju in oštevilčene od 1 do 8. 2. uganka, 4. v. — rkp. var.: tekočin pod njim je izvir.

Rkp. Gadu in gadovki . . . je ohr. na zadnji strani listka s pesmijo V kloštru (list 15). Rkp. var. je precej nerazumljiva: Gadu in gadovki v svarilo

naj služi ta primesek,
ker vse skupaj se tako
da vse se ne bi razvilo,
dokler b' prišel privesek.

Štev. 4 (binkošti = 1. junij 1941)

Ur. in razmn. Franjo Vilhar (gl. štev. 1).

R o m a n c a

Avtor je dr. Franc Roš (CSP, 54), kar je vidno tudi po pisavi. Prim. netočno objavo v Večeru 6. 6. 1972, str. 5 in CSP, 54—55.

1. v., 3. v. Franjo Vilhar, Roš — gl. opombe k štev. 1

8. v. Bavarci — Nemci

Rkp. ima drugačno ureditev pete in šeste kitice:

objava rkp.

k. k.

(5) Sel ponese pismo brž v Laško,
kjer vre iz sodov voda grenka.

5 (6) Točijo jo v steklenice zlatoglave,
zlatoglave in v srebro ovite.

6 Desetere jih zlože v zaboje
in odpeljejo jih v Celje nemško.

(7) Stotrinajst stopnic se dviga v kloster,
stotrinajstkrat mož zastoče,
pokajo kosti mu v ramah,
ko hladilni ol prinaša.

26. v. Stotrinajst stopnic se dviga v kloster — gl. op. k pesmici Na kapucinskih stopnicah . . . (št. 2).

27. v. mož zastoče — izpričano je, da je bil to laški pivovar Radko Cajhen (CSP, 54).

32. v. straža se prikaže črna — esesovske uniforme so bile črne barve.

46. v. Das geht nicht — nem.: to ne gre

51. v., rkp.: ko ropoče pivo preko mosta

54. v. Oset — gl. op. k Uvodni (št. 1).

P o l a m a n i b i r i č 28. 5. 1941

Avtor pesmi je Franc Bohanec (r. 1903), kaplan na Vranskem, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.). Obj. Večer 6. 6. 1972, str. 5; CSP, 56.

naslov in 4. v.: polamani — dialekt. polomljeni

12. v. To Demšar je Ciril — lazarist Ciril Demšar (gl. Nune-kapucinke sončecu, št. 2), ki si je poškodoval nogo, šepal in bil zato »polomljen« (CSP, 56).

K a p u c i n s k i č e t n i k i

Rkp. se je ohr. na istem listu (l. 18) kot pesem Polamani birič in je zapisan z isto roko, zato upravičeno sklepamo, da je njegov avtor Franc Bohanec.

2. v. Tominšek — celjski kaplan Franc Tominšek (r. 1912), izg. 5. 7. 1941 (12. tr.)

77 Demšar Ciril — gl. Nune-kapucinke sončecu, št. 2

Savelli — Vilko Savelli (r. 1916), duhovnik iz Celja, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.)
11. v., rkp.: če nočeš storiti...

Rkp. ima tudi četrto kitico, ki je z drugo, s črnilom izvedeno pisavo, postavljena med oklepaje, pod njo pa je napisano: Nedopustno!

4. k., rkp.: Res daleč smo prišli in kam šele bomo?

V kloštru se gadja zalega redi...

Oh, kaj bode z nami, kaj bode z nami,

ko sonce svobode nam spet zažari...

Kdo? Kje? S kom? Kaj dela?

Orožen — znani zgodovinar Janko Orožen (r. 1891), gimnazijski profesor v Celju, izg. z družino 13. 6. 1941 (3. tr.).

Bratuša v Laškem s Pavličem čike pobira — Lojze Bratuša (gl. Na grobovih, št. 2) in prof. Alojz Pavlič (gl. Pod kapucinskim zvonom, št. 2; Rapsodija, št. 5) sta morala v Laškem okrog začasnega zapora v sokolskem domu pobirati odpadke (CSP, 32).

Prelog — Mihael Prelog (r. 1905), vodja sokolskega naraščaja v Celju-mesto, učitelj na Svetini, s številno družino izg. 1. 7. 1941 (8. tr.) (tudi u. v. Viktor Berk, Celje, 12. 3. 1981).

SS Mann — nem. esesovec.

Speisesaal

Avtor dr. Jože Gračner (CSP, 55). Obj. Večer 6. 6. 1972, str. 5; CSP, 55—56.

1. v. Speisesaal — nem. obednica, jedilnica

2. v. šeisegal — popač. nem.: vse en drek

9. v. polkovnik — podpolkovnik Purschka iz Dobrne (gl. Situacija pri kapucinih, št. 3).

12. v. Sirk — slikar Albert Sirk (1887—1947), strokovni učitelj na gimnaziji Celje, ilustrator Kapucinskega totega (števil. 1—4), izg. z ženo 13. 6. 1941 (3. tr.).

Prim. SBL III, str. 319.

16. v., rkp.: pisarn brez apostrofa.

23. v. črka A — znamenje visoke ali višje izobrazbe (CSP, 56).

24. v. »omega« — v pomenu: konec.

Ptice selivke

Rkp.: po pisavi bi sklepali, da je avtor dr. Jože Gračner.

8. v. habtaht — popač. nem.: mirno (vojaško povelje).

12. v. na obj. slabo berljiva zaradi pregiba, rkp.: in stikajo glave...

Toaleta

Avtor je verjetno dr. Jože Gračner, kar sklepamo po pisavi.

3. v., rkp.: njegov se naenkrat zameri mu gvant

Nagrobniči

(1) Oberst — nem. polkovnik; najbrž podpolkovnik pl. Purschka iz Dobrne (Situacija pri kapucinih, št. 3).

(2) 6. v. Wurst — nem. klobasa

8. v. gegen Durst — nem. za žejo.

Enkrat — ljubavna

Rkp.: zaključni del pesmi, ki je ločen od ostalega besedila s črticami, je napisala druga roka.

13. v., rkp.: Naj te dragi ne skrbi

19. v., rkp.: Gospod doktor Voršič zanj skrbi — odvetnik dr. Alojzij Voršič, celjski župan od 1937 do 1941 (Janko Orožen, Zgodovina Celja in okolice II, str. 345).

Samostanska odbojka

1. v., rkp. var.: Tominšek, Robert, Demšar, Škraban
Tominšek, Demšar — gl. Kapucinski četniki
Škraban — Janez Škraban (r. 1911), kaplan v Ljubnem, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).
2. v. Bohanec — gl. Polamani birič.
Hanželič — dr. Rudolf Hanželič (r. 1905), profesor verouka na celjski gimnaziji, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).
- Kores — Ivan Kores (r. 1913), kaplan v Celju, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.)
- Cijan — gl. Pod kapucinskim zvonom (št. 2).
3. v. Bratuša Lojze — gl. Na grobovih (št. 2).
Vilko Savelli — gl. Kapucinski četniki
4. v. Gabor Alojzij — r. 1911, kaplan v Preboldu (Šematizem 1939, str. 334)
Gorše Kornelij — r. 1909, OFM, župni upravitelj v Bočni pri Gornjem gradu (Šematizem 1939, str. 336).
5. v., rkp. var.: zraven še drugo več al' manj uboštvo
6. v. volebal — popač. angl. odbojka.

Kdo je to?

Varianta v rkp.: S »s« se začne,
s »k« pa (neha) konča,
metla se iz njega
napraviti da. (Sirk)

Sirk — slikar Albert Sirk (gl. Speisesaal).

Na reverzu lističa s pesmijo Enkrat-ljubavna (list 22) je poleg gornje objavljene zapisana tudi neobjavljena uganka:

Kdo je to?: Tone, tone,
pa nikdar ne utone. (Vrabl Tone).

Z liste izgnancev bi prišel v poštev Anton Vrabl (r. 1906) iz Celja, izg. s svojci 27. 6. 1941 (7. tr.).

In kdo to?

Rkp. pripisujemo dr. Jožetu Gračnerju. Tarča uganke je prof. Lojze Pavlič.

štev. 5 (20. junij 1941)

Ur. in razmn. Jakob Sem (prim. zadnjo stran štev. 5!), (1908—1942), kaplan pri Sv. Barbari v Haložah, 19. maja 1941 preganjan čez mejo na Hrvaško, a se je vrnil v domače Ljubno, kjer so ga Nemci ponovno aretirali in privedli v celjski kapucinski samostan. Izg. 5. 7. 1941 (12. tr.) na Hrvaško, kjer so ga pred 20. 9. 1942 ubili ustaši v koncentracijskem taborišču Jasenovac (M. Rybář, Nacistični ukrepi ..., str. 44 sl.; CSP, 57). Rkp. za štev. 5 niso ohranjeni. Številka ima podnaslov: Slavnostna izdaja (večinoma je posvečena prof. Alojzu Pavliču, ki je ob njenem izidu slavil god).

Novica

Zbadljivka za prof. Alojza Pavliča (gl. Pod kapucinskim zvonom, št. 2 in Rapsodija), ki je 21. 6. praznoval svoj god.

Rapsodija

Avtor Jakob Sem (CSP, 57). Nepopolna obj. v Večeru, 7. 6. 1972, str. 5 in CSP, 57—58. Pesem je šaljiva biografija prof. Alojza Pavliča v heksametrih in je nastala za njegov god.

Tekst na prvi strani št. 5 je precej poškodovan, zato objavljamo njegov prepis. Nečitljiva mesta smo označili z oglatimi oklepaji.

Zdajle pa Muzica moja, navdahni me, daj mi besedo,
da bom opeval moža, ki vreden Visoke je pesmi.
Jezik je moj preokoren, jecav in veleneroden,
da bi dostojno slavil moža tako krepkega kova.
Glaven je tu pač namen, čeprav ga moč ne dosega,
vendar si štejem v dolžnost, da stisnem, kar pač premorem.
Lojzu je možu ime, za Pavliča Janez pa piše.
Ko je prijokal na svet, so mu ob zibelki zorni
vile odkazale pot, ki jo bo hodil in brodil.
Najprej po štirih se plazi, ker noge mu niso še trdne,
kmalu povzpne se na dve, po človeško zdaj noge premika.
Hodi po [...], a smrkelj kaplja mu iz nosa,
hlače pa nosi tako, da odzad se odpirajo brzo.
Gliste napadejo ga, a on jih junaško premaga,
zopet je čvrst korenjak in gre po začrtani poti.
(Majhen je dečko še bil, pa je kazal že moške kreposti).
Zidani most [...] čast, da tamkaj je šolo pohajal,
prvo zajemal modrost in nauke požiral potrebne.
Trga hlače na [...] gimnaziji celjski let osem,
vbada se [...], študira, se trudi, napenja,
[naprej čitljivo na str. 2, šte. 5].

17. v. Zidani most — Pavlič je bil rojen v Lokah pri Zidanem mostu (Šematizem 1939, 343).

32. v. profesorski stan si izvoli — postal je profesor verouka

35. v. Celje sprejelo — na gimnaziji je v šol. letu 1930/31 začel poučevati katekizem (Janko Orožen, Zgodovina Celja in okolice II, str. 511).

37. v. Svobodno in brez nasilja, brez pušk in brez bajonetov... — tole najbrž ne bo povsem držalo. Pavlič je bil izvoljen na javnih volitvah 8. 11. 1931 kot eden od 26 slovenskih poslancev prve narodne skupščine po uvedbi monarho-fašistične diktature. Uradna linija opozicijske SLS je poudarjala volilno abstinenco. Volilna udeležba je bila tudi v resnici majhna, Živkovičev režim pa je s terorjem in potvarjanjem rezultatov dosegel, da so bili izvoljeni vsi kandidati vladne liste, ki je edina nastopala na volitvah. Pri klerikalcih je Pavlič zaradi svojega odstopanja od linije SLS prišel v veliko nemilost. Iz njegovega delovanja v narodni skupščini je omembe vreden govor 23. februarja 1933, v katerem je med drugim ostro napadel komunizem, rekoč da je »največja nevarnost za našo državo...« (prim. Metod Mikuž, Oris zgodovine Slovencev v stari Jugoslaviji 1917—1941, str. 391—392, 395, 403).

38. v. zavoljo pregiba je besedilo na orig. slabo vidno: zvoljen, postane čez noč narodni, ljudski poslanec.

47. v. zaprtke je jajčne dobil — znan dogodek, ko so Pavliča na predvolilnem zborovanju 1931 napadli z gnilimi jajci. Gl. tudi pesem Nekoč, 3—4. v.

49. v. zopet zastavil je plug na dušnopastirski ledini — že Šematizem 1934, str. 49, ga imenuje upokojenega gimnazijskega profesorja verouka, okupator pa ga je aretiral kot duhovnika v Jurkloštru.

51. v. za restante zdaj zbirco pobira — Pavlič je skrbel za prehrano kapucinskih jetnikov in je zato od okupatorja dobival 500 mark tedensko (CSP, 41).

Nekoč...

Avtor je najbrž Jakob Sem. Pesem govori o predvolilnem zborovanju za skupščinske volitve 1931 (prim. 3. in 4. v.), ko so Alojza Pavliča razjarjeni volilci obmetavali z gnilimi jajci [prim. Rapsodijo, 47. v.].

3. v. bilo to ni za peti maj — mišljene so volitve v narodno skupščino 5. 5. 1935.

4. v. za Živkovičev'ga režima — armadni general Petar Živković je bil predsednik jugoslovanske vlade od 1929 do 1932, zatem pa do 1934 minister za notranje zadeve oz. vojni minister.

Vročina in disciplina

Avtor Franc Bohanec (CSP, 59). Obj.: Večer 8. 6. 1972, str. 5 in CSP, 59.

5. v. Jaka — kaplan Jakob Sem (gl. uvodno opombo k šte. 5).

15. v. pater ga Anton — kapucin Anton Vouk (r. 1887), izg. 5. 7. 1941 (12. tr.) (gl. Šematizem 1939, str. 345, 453; CSP, 59).

Epigram

Avtor Jakob Sem (CSP, 60). Prim. način objave: Večer 8. 6. 1972, str. 5; CSP, 60. 1. v. Sunčič — Alojz Sunčič (r. 1894), župnik iz Frankolovega pri Celju, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.). Na dramatičen način ga je dal aretirati sam državni vodja SS Heinrich Himmler, ki se je bil aprila 1941 mudil na Spodnjem Štajerskem (gl. CSP, 60; povzema Rybář, Nacistični ukrepi..., str. 50—51).

Naš Jaka

Avtor Franc Bohanec (CSP, 58). Pesem povzema odisejado urednika Kapucinskega totega, kaplana Jakoba Sema, do ponovnega izgnanstva na Hrvaško (prim. uvodno opombo k števil. 5). Obj.: Večer 7. 6. 1972, str. 5; CSP, str. 58—59. 6. v. čez mejo na Hrvaško vrgli našega so Jaka — na Hrvaško je bil prvič pregnan 19. 5. 1941 (gl. zgoraj).

19. v. Čez Celje v Ljubnem kmalu spet se znajde — rojen je bil v Radmirju pri Ljubnem.

Uganka

Rešitev je: Korban (prim. Na grobovih, št. 2; kor — del cerkve, ban — visok državni dostojanstvenik bivše Jugoslavije, predstojnik ene od devetih upravnih enot — banovin —, uvedenih s šestojanuarsko diktaturo).

Še en epigram

1. v. Lesjak — kaplan Drago Lesjak (gl. Pod kapucinskim zvonom, št. 2)

3. v. Ex offio — lat.: po uradni dolžnosti, službeno.

Pripomba

Avtor Jakob Sem.

1. v. Drevenšek — verjetno Franc Drevenšek (r. 1913), kaplan v Šentjurju, izg. 5. 7. 1941 (12. tr.).

TOTI STARI PISKER

Štev. 1 (V lepi pomladi 1941 = 1. 6. 1941)

Ur. in razmn. dr. Ervin Mejak, Juro Toplak in drugi (CSP, 61). Rkp. je napisal Drago Rozman.

Odvetnik iz Gornjega grada dr. Ervin Mejak (r. 1899) je bil aretiran 17. 4. 1941, od 22. 4. do 5. 6. je bil zaprt v Starem piskru (u. v. dr. Mejak, Celje, 13. 4. 1981), nato do 28. 6. v Rajhenburgu; 1. 7. 1941 je bil z družino izg. v Srbijo (8. tr.), (prim. dr. Ervin Mejak, Borec XXIX/1977, str. 665—678; navajam: Mejak).

Juro Toplak (r. 1907) je bil ob aretaciji 26. 4. 1941 učitelj v Braslovčah. Od 26. 4. do 13. 6. je bil zaprt v celjskem Starem piskru, od 13. do 17. 6., ko je bil izg. v Srbijo (4. tr.), pa v mariborski meljski kasarni (prim. spomine Jura Toplaka, fotokopija orig. in prepisa v AMRC. Citiram: Toplakovi spomini).

Rkp. nima oznake: štev. 1 kot tipkopis.

Uvodna beseda uredništva

Obj. Večer 16. 6. 1972, str. 5; CSP, 63.

1. v., rkp.: čeprav nam. če ravno

2. v. ANB — »tiskovna agencija« Totega Starega piskra
rkp.: pred našim odhodom nam. razhodom

5. v. že v več zločinskih generacijah udomačen naziv — stavbo nekdanjega celjskega minoritskega samostana so v prvi polovici 19. stoletja preuredili v okrožno sodišče in ji prizidali zapore, ki se jih je kmalu prišlo ime Stari pisker (CSP, 23).

6. v., rkp.: Za kresijo št. 1 nam. štv. 1
7. v. preteklih brezplodnih 6 tednov — dodaten dokaz, da je štev. 1 izšla okrog 1. 6. 1941, saj so bili interniranci v Starem piskru od srede aprila.
9. v., rkp.: besedi »vsaj začasno« nista oddeljeni s pomišljajema.
11. v., rkp.: in lažnivce [brez vezaja].
12. v., rkp.: št. 33 nam. štv. 33. V celici 33 je tudi dejansko bilo uredništvo Totege. Iz Toplakovih spominov je jasno, da so bili v tej celici po razdelitvi zapornikov v tri skupine (28. maja 1941): dr. Ervin Mejak, Juro Toplak, anonimni novinar iz Maribora, študent Drago Rozman in njegov oče, šolski upravitelj iz Šmartnega ob Paki, učitelj Drago Rebernik iz Vojnika, učitelj Drago Predan iz Mozirja, šolski upravitelj Robert Senica iz Gotovelj, srezki načelnik iz Šmarja pri Jelšah Štefan Törner, žalski zdravnik dr. Adolf Ločniškar, župnika Franjo Urleb iz Dobrne in Alojzij Ocvirk iz Gotovelj, kaplan iz Žalca in usmiljeni brat Jože Majcen iz Vrbja pri Žalcu.
- 12—13. v., rkp.: Tajnost piscev zajamčena!

Po-razdelitev činov

Rkp.: Porazdelitev činov.

1. v. V torek, 6. maja [1941] — podatek govori, da so tega dne v Starem piskru uvedli prisilno telovadbo.

4. v., rkp.: sotrpin nam. sotrpi

rkp.: Postal je nam. postal je.

5. v., rkp.: Nerona nam. rimskega imperatorja

Neron — gestapovec v Starem piskru, rajhovski Nemec, ki je zaradi svoje grobosti dobil ime proslulega rimskega cesarja. Zlasti je trpinčil duhovnike in jim nalagal umazana ponižujoča dela (Mejak, str. 666).

6. v. Oberarschloch — vulg. nem. velika rit

8. v. Unterarschloch — vulg. nem. podrit, mala rit.

rkp.: Unteraršloh

Tudi na dvorišču

Obj. rkp. varianta: Večer 17. 6. 1972, str. 4 in CSP, 63.

Rkp. var.: »Sind Sie krank?« »Ich bin 40 % Invalid«. »Was fehlt Ihnen noch« »Freiheit und Geld«.

Dvogovor je potekal na dvorišču jetnišnice pri pregledu za prisilno telovadbo sposobnih med službujočim gestapovcem in Aleksandrom Radotičem iz Šmartnega ob Paki, invalidom iz prve svetovne vojne (CSP, 64).

Uganka

Rkp.: okrog nam. okol'.

Na stranišču

1. v. Kanonik — kanonik in dekan Pavel Žagar (r. 1883), župnik v Novi cerkvi (Strmcu), ki so ga v piskru zelo pretepali in poniževali (Šematizem 1939, str. 337; ter u. v. dr. Ervin Mejak, Celje, 27. 3. 1981).

3. v., rkp.: hausarbarterju nam. hausarbajterju

Hausarbeiter — nem. hišni delavec, hišnik, vzdrževalec.

6. v., rkp.: saj ni nič hudega.

Sotrpini!

2. v., rkp.: zajtrku nam. zajterku

3. v. Bratkovič — morda Anton Bratkovič (r. 1903), šolski upravitelj iz Velike Pirešice, izg. z družino 13. 6. 1941 (3. tr.).

Bog ti pobegao

Obj. Večer 17. 6. 1972, str. 4 in CSP, 64.

Zgodba je resnična, njen junak »Dolgin« pa dr. Adolf Ločniškar (r. 1898), zdravnik iz Žalca, izg. 13. 6. 1941 (3. tr.).

Prim. CSP, 64 z napačnim priimkom Ločnikar.

2. v. Pomozi Bog, junaci! — starojugoslovanski vojaški pozdrav. Vojaki so odgovarjali: Bog ti pomogao!

Razdelitev v skupine

Obj. Večer 16. 6. 1972, str. 5 in CSP, 63 (z zmotnim mnenjem, da je šlo za rasni pregled. V resnici so zapornike razdelili po takoim. »stanu«). Nastale so tri skupine: A (60 oseb) izobraženci, B (18 ljudi) trgovci in obrtniki, grupa C (98 oseb) ostali. Kakor vidimo iz 1. v., se je to zgodilo 28. maja 1941. Prim. Toplakovi spomini (AMRC).

3. v. Angleži so prišli pod »Engel«

Angleži — v piskru je bil zaprt lastnik graščine Frankolovo George Sydney Faber, potomec angleškega konzula na Reki, in njegova sorodnika (prim. dr. Ivan Stopar, Novi tednik 26. 3. 1981, str. 24; Mejak, str. 666). Zaprti so bili v celici št. 35 (gl. Zadnje vesti).

Engel — nem. angel.

4. v. Aristokraten — nem. aristokrati, plemstvo

Bettler — nem. berači

Communisten — nem. komunisti.

Sotrpini!

1. v., rkp.: Dolar nam. Doler.

Zatrdno smo lahko ugotovili le identiteto delavca Ivana Dolarja (r. 1889) iz Dramelj, ki je bil z družino izg. 24. 7. 1941 (25. tr.) [tudi u. v. dr. Ervin Mejak, Celje, 27. 3. 1981].

Pozor!

1. v. Dr. Dolgin — dr. Adolf Ločniškar, zdravnik iz Žalca (gl. Bog ti pobegao).

Zadnje vesti

[1] 1. v. Angleži — družina Faber iz Frankolovega (prim. Razdelitev v skupine) 1—2. v. se vkljub ponovnim perturbacijam — gestapovec Neron je bil na brata Faber še posebej alergičen in je enega od njiju pretepel s pasjim bičem, ko mu je povedal, da so Britanci potopili večjo nemško ladjo (Mejak, str. 666).

3. v. na koti 35 — v celici števil. 35.

4. v., rkp.: vest nam. poročilo.

[2] jetniki v piskru so upali, da bodo za binkošti 1941 izpuščeni, saj so takšne vesti dobivali od prijateljev in sorodnikov, ki so nekaj časa smeli prihajati v zapor na obiske (Toplakovi spomini, AMRC).

Oglasi

Rkp. ima naslov: Oglas.

[1] 2. v., rkp.: Potrebno in nujno

[2] Robert Senica — r. 1884, nadučitelj iz Gotovelj pri Žalcu, izg. 13. 6. 1941 (3. tr.). Prim. Drago Kumer, Življenje in delo šole, v knjižici: Gotovlje, Žalec 1980, str. 69.

[3] 1. v. rodbina Pavletič — družina čevljarja Ivana Pavletiča (r. 1896) z Brega pri Polzeli, izgnana 13. 6. 1941 (3. tr.) (tudi u. v. Juro Toplak, Celje, 26. 3. 1981). V danes neznani številki Totega je Pavletič, med drugim slikar-amater, kopiral karikature, ki jo je izdelal Drago Rebernik, učitelj iz Vojnika (pismo Draga Rebernika z dne 6. 4. 1981, AMRC).

Rebus

1. v., rkp.: Rešitve je poslati na sotrudnika Senica Robert — gl. Oglasi.
Štev. 2 (pred 5. 6. 1941; za čas pred 6. 6. gl. Naznanilo na str. 1; drugače Stane Terčak, Večer 17. 6. 1972, str. 4 in CSP, 64).
Ur. dr. Ervin Mejak, Juro Toplak in drugi (gl. op. k štev. 1). Ohr. je le rkp. izvod, ki ga je napisal Drago Rozman (CSP, 64). Da je to druga številka, sklepamo le posredno, po rešitvi rebusa iz štev. 1.

Stari pisker

Avtorica MR — Meta Rainerjeva (r. 1904), tedaj učiteljica v Braslovčah, izg. 13. 6. 1941 (3. tr.). Obj. Večer 17. 6. 1972, str. 4, 19. 6. 1972, str. 5; CSP, 64—65.
14. v. zaradi pregiba je tekst težko čitljiv: marš ven iz »piskra« kdor nam igro kvaril

Razgovor ob 13. uri, Dvogovor, Naznanilo

»Junak« vseh treh besedil je slovenski paznik Čepin.

Razno

2.—3. v. fijakar-praška — odvajalno sredstvo.

Čarobna piščalka 6. maj 1941

Avtor je podpisan DP. To je Drago Predan (r. 1904), učitelj v Mozirju, zaprt v Starem piskru od 28. 4. do 5. 6. 1941, od 5. 6. do 5. 7., ko je bil z družino izg. v Srbijo, pa v Rajhenburgu (AMRC, f. 7., m. 5; o njem Vlado Novak, Savinjski zbornik IV/1978, str. 389—393 [s sliko]). Datum v naslovu zagotovo ne govori o dnevu nastanka pesmi, ampak spominja, da so tedaj v Starem piskru uvedli prisilno telovadbo (prim. Po-razdelitev činov, št. 1). Obj. Večer 19. 6. 1972, str. 5; CSP, 65—66.

8. v. Nerona — gl. Po-razdelitev činov, št. 1
16. v. sauhaufnu — nem. svinjskem krdelu
23. v. aršloh — popač. vulg. nem. ritna luknja.

Sotrpini! [1]

Obj. Večer 19. 6. 1972, str. 5 in CSP, 66.
suchaft — erenhaft — popač. nem. zaščitni zapor — častni zapor.

Sotrpini! [2]

2. v. dr. dolginu — gl. Bog ti pobegao, št. 1.

Pozor! Pozor! Pozor!

Obj. Večer 19. 6. 1972, str. 5; CSP, 66.

Janez Šumrada

Uporabljene kratice

- AMRC — arhiv Muzeja revolucije Celje
angl. — angleško
CSP — Stane Terčak, Celjski Stari pisker (s številko strani)
f. — fascikel
gl. — glej
ital. — italijansko
izg. — izgnan, -a (po podatkih Verzeichnis ..., f. C, AMRC)
k. — kitica (z zaporedno številko)
KT — Kapucinski toti
m. — mapa
Mejak — dr. Ervin Mejak, Borec XXIX/1977
nam. — namesto
nem. — nemško
obj. — objava, objavlja
ohr. — ohranjen
op. — opomba
orig. — original
pismo M. R. — pismo prof. Miloša Rybáča, dipl. iur. (z navedbo datuma)
popač. — popačeno
prim. — primerjaj
r. — rojen, -a
razmn. — razmnožil
rkp. — rokopisi prispevkov za 1—4 štev. Kapucinskega totega in obe ohr. rkp. štev. Totege Starega piskra
SBL — Slovenski biografski leksikon
str. — stran
Šematizem 1934 — Šematizem neposredno sveti stolici podrejene lavantinske knezoškofije ...
Šematizem 1939 — Opći šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji ...
št., štev. — številka
Toplakovi spomini — spomini Jura Toplaka v AMRC
tr. — transport izgnancev (s številko, po podatkih Verzeichnis ..., ut supra)
TSP — Toti Stari pisker
ur. — uredil
u. v. — ustni vir (z navedbo informatorja)
v. — vrstica (z zaporedno številko)
var. — varianta
var. rkp. — varianta v rokopisu
Večer — Stane Terčak, Večer XXVIII/1972 (z datumom in stranjo)
vulg. — vulgarno
ŽU — župnijski urad

VIRI

AMRC, brez oznake: Kapucinski toti, Toti Stari pisker.
ibid., f. C.: Verzeichnis der aus der Untersteiermark ausgesiedelten Personen und der Betriebe, welche durch die Dienststelle deutschen Volkstums beschlagnahmt wurden.
ibid., f. 1: Podatki o padlih, ubitih, ali izginulih prebivalcih ozemlja FLRJ v času II. svetovne vojne.
ibid., f. 7: Prijavnice za sprejem v članstvo Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne.
ibid., brez oznake: spomini Jura Toplaka.
ibid., brez oznake: dopis SO Laško 26. 3. 1981, dopis ŽU Dobrna 4. 4. 1981, dopis ŽU Šempeter v S. d. 8. 4. 1981; pismi prof. Miloša Rybáča iz Ljubljane 24. 3. in 8. 4. 1981, pismo Draga Rebernika iz Maribora 6. 4. 1981.
Ustno so nudile informacije naslednje osebe iz Celja: Viktor Berk, dr. Ervin Mejak, Kristjana Mejavšek, prof. Janko Orožen, Zora Oset in Juro Toplak.
Pripomba: V AMRC ni zapisanih zaslišanj sodelavcev Kapucinskega toteta in Totega Starega piskra, ki jih je zbral pokojni Stane Terčak (gl. Celjski Stari pisker, str. 66).

LITERATURA

Jože Bajec, Slovenski časniki in časopisi 1937—1945, Ljubljana: NUK 1973
Tone Ferenc, Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941—1945, Maribor: Obzorja 1968 (Knjižnica NOV in POS 35)
isti, Quellen zur nationalsozialistischen Entnationalisierungspolitik in Slowenien 1941—1945. Viri o nacistični raznarodovalni politiki v Sloveniji 1941—1945, Maribor: Obzorja 1980
Gotovlje, Žalec: Kulturna skupnost 1980
Iz trpljenja in krvi. Laško/Rečica za svobodo, Laško: KO ZB NOV 1958
Krajevni leksikon Slovenije. III. knjiga. Svet med Savinjskimi Alpami in Sotlo, Ljubljana: DZS 1976
Emil Lajh et al., Stari pisker, Ljubljana: Komunist 1980 (Spomeniki delavskega revolucionarnega in narodnoosvobodilnega boja na Slovenskem, 18. zvezek)
Ervin Mejak, Izgnali so me v Srbijo, Borec XXIX/1977, št. 12, str. 665—678
isti, Spomladi 1941 v Celju. (Ob 40-letnici dogodkov), Lepo mesto (Celje) XXI/1981 št. 1 str. 8
Metod Mikuž, Oris zgodovine Slovencev v stari Jugoslaviji 1917—1941, Ljubljana: Mladinska knjiga 1965
Vlado Novak, Družbeno, šolniško in kulturno delo Draga Predana, Savinjski zbornik IV/1978, str. 389—393
Opći šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji. Prema mandatu preč. Episkopata izradio Dr. Krunoslav Draganović, Sarajevo 1939
Janko Orožen, Zgodovina Celja in okolice. II. del (1849—1941), Celje: Kulturna skupnost 1974
Ortsverzeichnis zur Gemeindegrenzkarte von Untersteiermark, Miesstal und Uebermurgebiet. Bearbeitet von Dr. Manfred Straka und Dr. Wilhelm Sattler, Graz 1940
Poslovilna pisma za svobodo ustreljenih v okupirani slovenski Štajerski, Maribor: Obzorja 1965 (druga in tretja izdaja pod naslovom: Poslovilna pisma žrtev za svobodo, Maribor: Obzorja 1969², 1978³)
Miloš Ribář, Nacistični ukrepi zoper duhovščino lavantinske škofije 1941—1945, Zbornik ob 750-letnici mariborske škofije 1226—1978, Maribor 1978, str. 44—102
Slovenski biografski leksikon. Tretja knjiga. Ljubljana: SAZU 1960—1971
Ivan Stopar, Gradovi in graščine na celjskem območju, Novi tednik (Celje), 26. 3. 1981
Šematizem neposredno sveti stolici podrejene lavantinske knezoškofije za leto 1934, Maribor 1934
Janez Šumrada, Ilegalna lista celjskih političnih zapornikov iz leta 1941, TV 15 XIX/1981, št. 16—17, str. 11
isti, Iz leta 1941. Kapucinski toti in Toti Stari pisker. Ilegalna lista celjskih političnih zapornikov, Delo XXIII/1981, št. 111 (16. 5. 81), str. 27 (sobotna priloga)
Stane Terčak, Vodič po spominski razstavi v Starem piskru, Celje: Muzej revolucije 1966
isti, Kapucinski toti in Toti Stari pisker. (Ob 31. obletnici izida ilegalnih časopisov zapornikov-izgnancev), Večer XXVIII/1972, 20. 5. 1972 (št. 116) — 19. 6. 1972 (št. 141)
isti, Celjski Stari pisker, Ljubljana: Borec 1976
Jože Vurcer, Vstaja na celjskem območju 1941, Celje: Muzej revolucije 1981
isti, Vstaja na Celjskem območju 1941, Novi tednik (Celje) 23. 4. 1981 —

Izdal in založil: Muzej revolucije Celje — zanj ravnatelj
Emil Lajh

Izdajo sta omogočili Kulturna skupnost Slovenije in Kulturna
skupnost občine Celje

Uredil: Janez Šumrada

Spremno besedilo: Vlado Novak in Janez Šumrada

Foto: Viktor Berk

Tisk: AERO TOZD grafika 1981, 800 izvodov

Po mnenju Republiškega komiteja za kulturo in znanost SRS
(št. 4210-175/81 z dne 14. 4. 1981) je publikacija oproščena
temeljnega davka od prometa proizvodov

1119813104

COBISS

"Kalamani biric"
28. 5. 1944.

Kekci je mislil
se bo

iva sta na vsta miraj
He he he he he
Pirtosča bij so s Petrij
He he he he he

Gardni gadovski v se
se končalo - ta prinese
ker lahko bi se zgodilo
da bi slytil. tace
ot sebe o pravek priso

Dva Šlofkamerad
Je slavček Teharski uti
Zato pa Laški bolj žgo
Ta prvi mirno sladko s
Ta drugi pa na glas s